

MØTEINNKALLING

TIL

Bø Eldreråd

Møtested: Møterommet Bøheimen

Møtedato: 29.11.2016

Tid: 09:30 - 00:00

Forfall meldes umiddelbart. Varamedlemmene møter kun etter nærmere innkalling.

SAKSLISTE

Utvalgs- saksnr.	Saksnr. Tittel
26/16	16/316 GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 08.12.16
27/16	16/643 REFERATER OG MELDINGER
28/16	16/890 ØKONOMIPLAN 2017-2020 - BUDSJETT 2017
29/16	16/695 ORDET FRITT 2016

Bø kommune 18.11.16

Fredrik Schreier

Leder for Bø Eldreråd

SAKSFRAMLEGG

18.11.2016

Saksbehandler: Vanja Martinussen
Arkivsaksnr.: 16/316

Arkiv: 033

GODKJENNING AV PROTOKOLL FRA MØTE 08.12.16

Forslag til vedtak:

Saksutredning:

Vedlegg:

SAKSFRAMLEGG

18.11.2016

Saksbehandler: Vanja Martinussen
Arkivsaksnr.: 16/643

Arkiv: 033

REFERATER OG MELDINGER

Forslag til vedtak:

Referater og meldinger tas til orientering

Saksutredning:

Vedlegg:

SAKSFRAMLEGG

15.11.2016

Saksbehandler: Trond Robertsen
Arkivsaksnr.: 16/890

Arkiv: 151

ØKONOMIPLAN 2017-2020 - BUDSJETT 2017

Forslag til vedtak:

1. Skattesatser.

- a) Skatt på inntekt : Maksimalsats
- b) Skatt på formue: Maksimalsats

2. Eiendomsskatt.

I medhold av eiendomsskatteloven §§2 og 3 skal eiendomsskatt skrives ut på alle faste eiendommer i hele kommunen.

- a) Eiendomsskattesatsen er 4 promille
- b) Boligdelen av eiendommer (herunder fritidseiendommer) som ikke benyttes til næringsvirksomhet skal ha et bunnfradrag på 50 000 kr.
- c) Kommunestyret viderefører tidligere vedtak om fritak fra eiendomsskatt i henhold til eiendomsskattelovens § 7a som gjelder eiendommer til stiftelser eller institusjoner som tar sikte på å gagne kommunen, fylket eller staten. Videre fritas bygninger etter eiendomsskattelovens § 7b, som har status som verneverdig og derfor har historisk verdi.
- d) Eiendomsskatten skal betales i fire terminer.
- e) Ved taksering og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen tidligere vedtatte skattevedtekter.

3. Godtgjørelse politikere.

I samsvar med kommunens vedtatte godtgjørelsesregulativ.

4. Priser på kommunale tjenester.

Kommunestyret vedtar foreliggende regulativ som forutsetter en generell økning på 2,5% med unntak av følgende:

- Barnehagesatsene: Følger regjeringens maksimalsatser
- Gebyrer ved behandling av jord- og konsesjonslovsaker øker til øvre ramme fastsatt av Statens landbruksforvaltning.
- Fellingsavgiften følger den maksimalpris som ligger i statsbudsjettet.
- Renovasjonsavgiften: Jfr. Regulativ fra Reno-Vest fra Reno-Vest IKS
- Gebyrer ved kommunalt egen innfordringsvirksomhet følger rettsgebyret og innkassosatsen.
- Festeavgift kirkegårdene foreslås økt fra kr 1.400,- pr grav til kr 1.450,-.

- Slamtømmeavgift fastsettes i tråd med den avgiften som vedtas av styret for Reno-Vest DA tillagt et administrasjonsgebyr på 3%.
- Gebyr kopiering økes ikke i 2017.
- Avgift feiing/brannsyn økes med 5%.
- Bevillingsgebyr fastsettes i hht. Alkohollovens § 6-1 på kommunal salgsbevilling for alkoholholdig drikk i gruppe 1 og statlig bevilling for skjenking av alkoholholdig drikk fastsettes for ett kalenderår om gangen for hver enkelt bevilling på grunnlag av forventet omsatt mengde alkoholholdig drikk.
- Tilkoplingsgebyr vann og avløp settes med kr 10 000 til kr 2.500,-.
- Frakoplingsgebyr vann settes lik tilkoplingsgebyret på kr 2.500,-.

Viser for øvrig til kommentarer i kapitel. 7

5. Investeringer

Foreliggende investeringsbudsjett vedtas slik det framkommer i etterfølgende tabell.

Tiltak/år	2017	2018	2019	2020
Arealplanen (111)	125			
Rehabilitering av veier, asfalt (411)	2 500	2 500	3 500	3 500
Kai Steinesjøen (435)	1 800	2 700		
Skilting veinavn (820)	800			
Straume barnehage (823)	7 500			
Trinn 2 Steine skole (830)	1 500			
Tilpasing av lokaler tidligere vgs (845)	200			
Kai Hovden (848)	4 500			
Telefoni Rådhuset (850)	625			
Molo Steinesjøen (856)	200			
Tilpasning kommunehuset (860)	800			
ENØK Steine skole (861)	1500			
Parkering Bø kirke		100		
Oppgradering Bibliotek (862)	110			
Visma velferd (NAV) (863)	190			
Gang- og sykkelvei Steinesjøen		1500		
Tiltak vannområdet		500		
Avløp Steinesjøen		750	750	
Rehabilitering utleieboliger (864)	500	500	500	500
Gammelheisen Bøheimen		1625		
Kledning Bø Ungdomsskole		250		
Balkong Bøheimen (865)	100			
Trygghetsalarmer		180		

Gjennomføring pålegg Brannstasjon (866)	250			
Kai Kobbvågen			150	8 000
Sum	23 200	10 605	4 900	12 000
Finansiering				
Momskompensasjon	4 640	2 019	837	2 800
Fondsmidler	200			
Erstatning	1 590			
Lånemidler	14 813	8 586	4 063	6 200
Tilskudd	1 957			3 000
Sum	23 200	10 605	4 900	12 000

6. Prioritering av bruk av lånemidler/låneopptak

Det vedtas et forbruk av lånemidler til investeringer 2017 og inndekning underskudd 2015 på 15 138 000 kroner.

- Det opptas et lån 12 625 000 kroner. Lånet avdras over 25 år.
- Eksisterende likviditetslån på 33 millioner kroner videreføres inntil regnskapet for 2017 er godkjent.

7. Skatt på formue og inntekt.

Skatt på formue og inntekt vedtas med 50 253 000 kroner.

8. Fordeling av netto budsjettramme

Netto driftsramme tar utgangspunkt i økonomisk oversikt over drift på kr. 184 846 000 fordeles slik på etatene:

Etat	Netto ramme
1.1 Fellesfunksjoner og sentrale styringsorganer	18 909 000
1.1009 Kirkelig Fellesråd	3 804 000
1.2 Skole- og barnehageetaten	45 428 000
	90 956
1.3 Helse- og omsorgsetaten	000
1.5 Kultur- og næringsetaten	9 422 000
1.6 Teknisk etat	10 281 000
1.7 NAV-avdelingen	6 046 000
Sum	184 846 000

9. Annet

- Underskudd i kapitalregnskapet 2015 på kr 324 635,17 dekkes inn med ved bruk av lånemidler; jfr. pkt 6.
- Det budsjetteres med utlån av strategisk næringsfond med 1.5 millioner kroner.

- c) Det budsjetteres med utlån startlån ved bruk av ubrukte lånemidler på 2 millioner kroner.
- d) Det foretas et aksjekjøp i KLP på 1 088 000 kr (egenkapitaltilskudd) finansiert av driftsmidler.
- e) Det avsettes 946 000 kroner til fond
- f) Det forbrukes 1 581 000 kroner av fond.

10. Økonomiplanvedtak

- Økonomiplan med netto budsjettrammer for etatene vedtas slik de framgår av tabell kapitel 8.

Saksutredning:

Vedlagt følger Økonomiplan 2017-2020 / Årsbudsjett 2017 til behandling i formannskap og kommunestyre.

Vedlegg:

- Økonomiplan 2017-2020 (Budsjett 2017)
- Regulativ 2017

Straumsjøen 15.11.2016

Gundar Jakobsen
rådmann

Bø kommune

Rådmannens forslag til Økonomiplan 2017-2020 og Årsbudsjett 2017

Økonomiplan 2017-2020 – Budsjett 2017

Forord	2
Kap 1. Sammendrag	3
Kap 2. Befolkningsprognose og frie inntekter	6
Kap 3. Generelle forutsetninger for rådmannens budsjettforslag	8
Kap 4. Regjeringens forslag til statsbudsjett 2017 - Hovedpunkter.....	9
Kap 5. Etatsvise forutsetninger	11
Kap 6. Felles finanser.....	15
Kap 7. Pris på kommunale tjenester	19
Kap 8. Økonomiplan 2017-2020	22
Kap 9. Tiltak som ikke er foreslått i økonomiplanperioden	23
Kap 10. Investeringer i økonomiplanperioden	26

Forord

Rådmannen legger med dette fram forslag til økonomiplan for Bø kommune for perioden 2017-2020, inkludert forslag til årsbudsjett for 2017. I henhold til kommunelovens §44 skal kommunestyret en gang i året vedta en rullerende økonomiplan som skal omfatte minst de fire neste budsjettår. Økonomiplanen skal omfatte hele kommunens virksomhet og gi en realistisk oversikt over sannsynlige inntekter, forventede utgifter og prioriterte oppgaver i perioden. I økonomiplanen skal det for hvert enkelt år være anvist dekning for de utgifter og oppgaver som er ført opp. Inntekter og utgifter skal balansere.

Økonomiplanen skal bidra til å synliggjøre kommunens muligheter og utfordringer, og skal være et godt styringsverktøy for å vise de økonomiske konsekvensene av politiske vedtak i et langsiktig perspektiv. Det har vært et mål å se økonomiplanen i sammenheng med kommuneplanens samfunnsdel.

Budsjettarbeidet har tatt utgangspunkt i Solberg-regjeringa sitt forslag til statsbudsjett. I skrivende stund er budsjettforhandlingene i Stortinget ikke avslutta, og det er enda ukjent om det vil komme endringer som får konsekvenser for statens overføringer/tilbakeføringer til kommunene. Stortinget vedtar statsbudsjettet i midten av desember.

Kap 1. Sammendrag

En økonomi i balanse er ei forutsetning for gode velferdstjenester, gode arbeidsvilkår for de ansatte og for bolyst og utvikling. Det går ei grense for hvor mye en kan styre ned drifta i en kommune før det får konsekvenser for dette. Det er et politisk spørsmål å vurdere: *Hva er godt nok? Hva er god nok kvalitet?*

Kommunestyret vedtok kommuneplanens samfunnsdel høsten 2014. Planen slo fast at Bø har gode kommunale tjenester. Målet i kommuneplanen er å stoppe befolkningsnedgangen. Dette er avgjørende for å opprettholde tjenestetilbudet i kommunen. Kommuneplanen slo fast at hvis vi ikke lykkes med å stabilisere folketallet, kommer vi til å bli nødt til å foreta strukturgrep og/eller redusere kvaliteten på de offentlige tjenestene.

Etter flere tiår år med befolkningsnedgang er det derfor svært gledelig å se at folketallet fra 01.01.2014 til 01.01.2016 kun er redusert med 10 innbyggere, og at vi kan plusse på med 2 innbyggere fra 01.07.2016. Dette har svært mye å si for kommunens inntekter.

Kommuneøkonomien er fremdeles anstrengt

Bø kommune har styrt ned aktiviteten over flere år. Årsaken er at driftsnivået over år har vært høyere enn kommunens samlede inntekter.

Det er opparbeidet en forholdsvis stor lånegjeld som medfører høye kapitalkostnader. Det er også stort press på likviditeten, noe som er løst ved å oppta et likviditetslån.

Tidligere budsjettår har vi hatt et betydelig finansieringsbehov når vi har utarbeidet et konsekvensjustert budsjett (videreføring av eksisterende drift). For å øke inntektene har kommunestyret vedtatt å innføre eiendomsskatt på alle eiendommer i hele kommunen. En stabilisering av innbyggertallet de tre siste årene har isolert sett selvsagt også bidratt til at reduksjon i de frie inntektene har blitt lavere enn vi har opplevd tidligere perioder. Videre må en vel kunne si at Bø kommune kom bedre ut av siste endring i inntektssystemet enn vi hadde fryktet. Når dette er sagt er det viktig å ha med seg at foreliggende budsjettforslag er basert på forutsetninger som i høy grad innebærer risiko på flere områder.

For å kunne legge fram et budsjettforslag i balanse er det innarbeidet betydelig risiko med hensyn til blant annet befolkningsframskriving. Regjeringen har i Statsbudsjettet brukt samme tall som vi hadde 01.07.2016. Økonomiplanen bygger på at den positive tendensen i befolkningsutviklingen som vi har sett i de to siste årene fortsetter. Dette innebærer stabilisering av folketallet på dagens nivå. Vi har også lagt inn samme forutsetning som regjeringen hva gjelder den nasjonale skatteinngangen. Dette innebærer blant annet at neste års skatteinntektsprognose bygger på en forutsetning om en kraftig økning i den nasjonale skatteinngangen i 2016 i forhold til anslagene i Nasjonalbudsjettet.

Mottak av flyktninger bidrar ikke bare vesentlig i forhold til befolkningsutviklingen, men også i stor grad til finansiering av driftsbudsjettet. Det ligger i økonomiplan en forutsetning om å ligge på samme mottaksnivå i økonomiplanperioden. I budsjettet for 2017 er det forutsatt et integreringstilskudd på 16.7 millioner kroner. Av disse midlene overføres 1.7 millioner kroner til etatene direkte knyttet til etatenes utgifter til formålet. Videre viser Integreringsavdelingen en netto inntekt på 3.3 millioner kroner som da forutsetter å medgå til

å opprettholde de kommunale tjenestene i kommunen generelt slik at de er i stand til å tilfredsstille etterspørselen også i forhold til flyktningene. Lavere mottak enn budsjettet eventuelt i kombinasjon med en flytting fra Bø, vil medføre et inntektstap. Et slikt inntektstap vil sannsynligvis gi oss betydelige utfordringer i å videreføre dagens tjenestetilbud uten å kunne kompensere for inntektsbortfallet.

Videre ligger det inne en relativt stabil rente i hele perioden som i seg selv, med vår høye lånegjeld, innebærer en risiko økte utgifter i perioden.

I budsjettet har vi over flere år brukt av husleieleieinntekter for å betale renter/avdrag på lån tilknyttet utleieobjektene. I årets budsjett og i økonomiplanperioden utgjør dette 2 millioner kroner. Det må gjøres beregninger som gir en bedre dokumentasjon på disse utgiftene, og det er ikke usannsynlig at en betydelig del av disse inntektene bør tilbakeføres til driften av boligene.

Det er budsjettet med et utbytte på 1.5 millioner kroner. Dette fordeler seg på Vesterålskraft og Reno-Vest, med førstnevnte som største bidragsyter.

Forholdet mellom vikarutgifter med refusjon og refusjon sykkelønn er budsjettet med en nettoinntekt på ca. 1.7 millioner kroner. Dette er det samme som i 2016, og forutsetter en stram styring i forhold til inntak av vikarer. (Pensjonskostnader inngår ikke i tallet.

Eiendomsskatten holdes i budsjettforslaget på samme nivå som i 2016, og utgjør en inntekt på ca. 7.3 millioner kroner. En økt eiendomsskatt 2017 ville bidratt til redusert risiko, men rådmannen har vurdert de omtalte forholdene som akseptable.

Noen av årsakene til den stramme økonomien kan summeres opp i noen punkter som ikke er uttømmende:

- Feilbudsjettering næring i 2016
- Manglende kompensasjon i inntektssystemet for nye oppgaver
- Større lønnsutvikling enn inntektssystemet kompenserer Bø kommune med
- Stor lånegjeld
- Egenkapital KLP finansiert av driftsmidler

Budsjett og økonomiplan i balanse

I tråd med kommunestyrets vedtak er økonomiplanen balansert med eiendomsskatt. I 2017 med samme beløp som i 2016, men med en økning videre i perioden til maksimal sats i 2020. I forhold til eksisterende økonomiplan er økningen av eiendomsskatten i forhold til skattenivået i 2016 utsatt med ett år.

Investeringer

Bø kommune har høy lånegjeld. Det er investert i velferd og infrastruktur, det er derfor ikke planlagt store nye investeringer i planperioden. Imidlertid har kommunestyret vedtatt utbygging og renovering av Straume barnehage noe som ikke var medtatt i eksisterende

økonomiplan. For å minske sårbarheta for kommende renteøkninger, er det et mål å ikke øke lånebelastningen ytterligere. Vi har derfor i arbeidet med investeringsbudsjett forsøkt å ta utgangspunkt i at lånebehovet ikke skal være større enn betalte avdrag. Dette skulle indikere et låneopptak på mellom 7-8 millioner kroner. Med det forslaget som ligger i økonomiplanen er det foreslått et låneopptak på 12.3 millioner kroner i 2017. Dette er høyt, men regner vi snittet i planperioden ligger vi innenfor, slik at lånegjelda ikke øker i økonomiplanperioden. Ideelt sett burde vi redusert lånegjelda.

Bø som egen kommune – styrking av det regionale samarbeidet

Resultatet av kommunereformen er ikke avklart, men Fylkesmannen har ikke anbefalt endring av kommunestrukturen i Vesterålen. Bø er også en av de kommunene som defineres som ufrivillig små, slik at basistilskuddet er beholdt i 2017.

Det regionale samarbeidet er viktig for Bø – det gjør at vi kan tilby tjenester som vi trolig ikke vil ha økonomisk evne til å tilby om vi skulle stå alene ansvarlig for dem. Rådmannen legger derfor ikke fram forslag om kutt i bevilgningen fra Bø til ordninger som kommer inn under det regionale samarbeidet.

Oppsummert

Kommuneøkonomien må holdes under oppsikt, og det er krevende å finne tiltak som gjør det mulig å sikre en sunn økonomi og gi plass til finansiering av nye tjenester og/eller utvidelse av eksisterende. Etter år med nedstyring har vi ingen buffere, og det er innarbeidet betydelig risiko i budsjettforslaget. Likevel har inndekking av akkumulert underskudd i 2014-regnskapet og innføring av eiendomsskatt gjort det mulig å balansere budsjettet for 2017 uten omfattende struktur og/eller nedstyringstiltak. Det er grunn til å glede seg over at folketallet ikke lenger går ned, og det er gode grunner til å feire hver eneste bedriftsetablering som skaper vekst og arbeidsplasser i Bø-samfunnet. Det er også verdt å trekke fram at Bø kommune er Bøs største arbeidsplass. I budsjettet ser vi at bosetting av flyktninger er svært positivt for kommunen. Det skaper aktivitet i samfunnet, og det bidrar til etablering av nye arbeidsplasser. Men aller mest betyr det at mennesker på flukt får et trygt bosted.

Kap 2. Befolkningsprognose og frie inntekter

Det overordna formålet med inntektssystemet for kommunene er å jamne ut kommunene og fylkeskommunene sine forutsetninger for å gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne sine.

Frie inntekter består av rammetilskudd og skatteinntekter. Nivået på de frie inntektene i statsbudsjettet blir bestemt ut ifra pris- og lønnsvekst, vekst i frie inntekter, innlemming av øremerka tilskudd, satsinger over rammetilskuddet og korreksjon av rammetilskudd for oppgaveendringer. Når nivået på samla frie inntekter er fastsatt, kommer en fram til størrelsen på samla rammetilskudd ved å trekke anslaget for skatteinntekter fra nivået på samla frie inntekter.

Ved fordelinga av rammetilskuddet tar en hensyn til strukturelle forskjeller i kommunenes og fylkeskommunenes kostnader (utgiftsutjamning) og forskjeller i skatteinntektene (skatteutjamning). Omfordelinga som følge av utgifts- og skatteutjamning blir utført i *innbyggertilskuddet*. Ungiftsutjamninga er grunngitt med at demografiske, geografiske og sosiale forhold gir strukturelle kostnadsforskjeller som kommunene og fylkeskommunene i liten grad kan påvirke. For at kommunesektoren skal kunne gi et likeverdig tjenestetilbud til innbyggerne sine, blir det tatt hensyn til slike strukturelle kostnadsforskjeller når de økonomiske rammene for den enkelte kommune og fylkeskommune blir fastsatt. Eksempel på slike kostnadsforskjeller er ulik aldersfordeling eller reiseavstand innafor kommunen.

For å oppnå ei rimelig utjamning av de økonomiske forutsetningene, blir òg inntektene utjamna. Skatteutjamninga omfatter inntekts- og formuesskatt fra personlige skatteytare og naturressursskatt fra kraftforetak.

Inntektssystemet inneholder òg tilskudd som utelukkende er grunngitt ut fra regionalpolitiske målsettinger. Regionalpolitiske tilskudd til kommunene er *Nord-Norge- og Namdalstilskudd*, *småkommunetilskudd*, *distriktstilskudd Sør-Norge* - og *storbytilskudd*. Kommuner med særleg høg befolkningsvekst får et eget *veksttilskudd*. I tillegg blir det gitt *skjønnstilskudd* for å kompensere kommuner og fylkeskommuner for spesielle, lokale forhold som ikke blir fanga opp i den faste delen av inntektssystemet.

Størrelsen på rammetilskuddet for kommunene er nært knyttet opp til befolkningsutviklingen. Bø kommune har hatt en betydelig nedgang i befolkningen tidligere år, og dette har igjen resultert i stadig sviktende inntekter. Når så samtidig landets befolkning øker, gir det seg utslag i vår andel av totalinntektene.

Det er i rammeprognozen lagt opp til en nasjonal befolkningsvekst i perioden. Som følge av denne veksten er det forutsatt at skatt og rammetilskudd får en realøkning på 1,2%.

Rammetilskuddet for 2017 er anslått ut fra innbyggertallet som var i kommunen per 01.07.2016. Foreliggende prognose fra KS utarbeidet med utgangspunkt i framlagte statsbudsjett, gir ingen opplysninger for resten av økonomiplanperioden. Det er en meget vanskelig øvelse å lokalt foreta beregninger som gir gode indikatorer på utviklingen i framtidig rammetilskudd. Det vi imidlertid vet ut fra erfaringer er at vi har hatt en befolkningsnedgang i Bø samtidig som vi har hatt nasjonal befolkningsvekst. Med

utgangspunkt i målsettinga i Kommuneplanen om at folketallet skal stabiliseres, er det i perioden lagt inn en optimistisk forutsetning om at innbyggertallet holder seg stabilt på samme nivå som 01.07.16. Det er videre lagt opp til et skjønnstilskudd (inkludert ressurskrevende tjenester) på 1.5 millioner kroner i hele perioden på nivå med 2017.

I Regjeringas budsjettforslag er Bø kommunes frie inntekter i 2017 beregnet til 178,2 millioner kroner. Av dette utgjør rammetilskuddet 106.5 millioner kroner. Resten er skatt og inntektsutjamning, basert på en beregnet skatteinngang for alle landets kommuner på 151.9 milliarder kroner og 50.3 millioner kroner i Bø kommune. Dette gir en beregnet økning på 2,8 millioner kroner sett i forhold til *anslag på oppgavekorrigerte frie inntekter 2016*. Veksten er dermed 1,6 % for Bø, mens gjennomsnittlig økning for landet er på 2,7 % og for Nordland 2,1 %. Av 44 Nordlandskommuner hadde 10 kommuner lavere vekst enn Bø.

I Regjeringas forslag til statsbudsjett for 2017 ser vi at det er gjort en særskilt fordeling innafor innbyggertilskuddet på ni ulike saker. For Bø kommune gjelder dette følgende saker:

- Styrking av helsestasjons- og skolehelsetjeneste med kr 295 000
- Utdanning av deltidspersonell (brann) kr 95 000
- Frivilligsentraler kr 365 000

Kap 3. Generelle forutsetninger for rådmannens budsjettforslag

Mål

Bø kommune er i liten grad målstyrt ut fra kvalitetsindikatorer og sammenligningsdata mot andre kommuner. (Kostratall) Budsjettet legger opp til at vedtatte tiltak og handlingsplaner i så stor grad som mulig kan bli fulgt opp. Videre at tjenestetilbudet skal ha et innhold som tilfredsstiller lov, forskrifter og lokale bestemmelser og ha så høy kvalitet som mulig innenfor de økonomiske ressursene som er tilgjengelig.

Felles forutsetninger

Det er i tidligere budsjett tydelig kommunisert at det har vært innarbeidet betydelig risiko. I stor grad videreføres stor risiko også i 2017. Et stramt budsjett med høy risiko og uten buffer svekker den økonomiske evnen til å handtere uventa hendelser i budsjett og planperioden.

Lønn og pensjon: Det er i inntektsforutsetningene lagt inn en deflator på 2,5 %. Arbeidsgivers andel av pensjon er lagt inn med 22,3 % til fellesordningen, 20 % for sykepleierne og 10,25 % for lærerne.

Strøm: Det er budsjettetert med strømkostnader tilsvarende strømprisen i 2016

Folketall: I tråd med målet i kommuneplanen om å stoppe befolkningsnedgangen, er det sist kjente folketallet (01.07.16) lagt inn i hele økonomiplanperioden. Dette er utgangspunktet for rammetilskuddet for 2017, som dermed er kjent, men det utgjør en risiko for skatt og inntektsutjamning som tar utgangspunkt i folketall 01.01.17. Det utgjør nødvendigvis også en risiko for rammetilskuddet for de øvrige årene i økonomiplanen.

En alternativ prognose etter middelalternativet fra SSB som KS bruker vil Bø kommunes inntekter kunne reduseres med bortimot 100 innbyggere i økonomiplanperioden. Med KS sine forutsetninger vil inntektene kunne reduseres med 0.9 mill. kr i 2017 og hele 2.7 mill. kr i 2020.

Rente: Det er budsjettetert med renteutgifter i tråd med prognoser hentet fra KLP Kommunekreditt. Ut fra signalene fra sentralbanken anses risikoen i 2017 som relativt lav, men det er en kjensgjerning at en renteoppgang vil komme på ett eller annet tidspunkt. Da er Bø kommune i en svært sårbar situasjon på grunn av høy lånegjeld.

Refusjon sykelønn: Budsjettet legger til grunn at utgiftene til sykefravær er lavere enn inntektene fra sykelønnsrefusjon. I praksis betyr dette svært restriktiv vikarutleie.

Anslag eiendomsskatt: Inntektene fra eiendomsskatt baserer seg på utskrevet skatt for 2016. Det er da kun eventuelle klager som kommer inn i 2017 som utgjør en risiko for endret inntekt.

Kap 4. Regjeringens forslag til statsbudsjett 2017 - Hovedpunkter

A. Kommuneøkonomien generelt

1. Regjeringen legger opp til en realvekst i kommunesektorens samlede inntekter i 2017 på 7.3 mrd. kroner. Av dette utgjør veksten i de frie inntektene 4.075 mrd. kroner, hvorav 3.62 mrd. kroner tilfaller kommunene og 0.45 mrd. kroner fylkeskommunene. Av den samlede veksten i frie inntekter for kommunene skal 2.95 mrd. kroner dekke demografi og pensjon. Dette innebærer et overordnet handlingsrom for kommunene på 1.25 mrd. kroner.
2. I statsbudsjettet er det lagt til grunn at kommunens inntekter fra skatt på inntekt og formue vil utgjøre 151.p mrd. kroner i 2017. Dette tilsvarer en vekst på 2.3% fra det nivået som er anslått for 2017 i forslag til statsbudsjett. Den kommunale skatteøren for 2017 foreslås uendret på 11.8%. Forslaget til skatteøre er da tilpasset en skatteandel på 40%.
3. Ved beregning av realvekst i kommunesektorens inntekter i 2017 legges det til grunn en pris- og lønnsvekst i kommunal sektor på 2.5% (deflator). Lønnsveksten teller 2/23 i deflator, mens prisveksten teller 1/3. Lønnsveksten er forutsatt til 2.7%.
4. Rammetilskuddet til kommunene ører med 3.1% fra 2016 til 2017., slik at det er økningen i skattene som bidrar til den totale økningen i de frie inntektene på 2.7%.

B. Inntektssystemet og øremerkede tilskudd m.v.

Oppgaveendringer

Skole

- Som en del av regjeringens realfagsstrategi ble timetallet i naturfag økt med en uketime på 5.-7. trinn fra høsten 2016. Kommunene kompenseres for helårsvirkningen i 2017 gjennom en økning i rammetilskuddet på 111.6 millioner kroner.

Barnehage

- Gratis kjernetid i barnehagene for 3-åringer, helårseffekt, kompenseres med 28 millioner kroner i rammetilskuddet.

Helse- og sosial

- Aktivitetsplikt for sosialhjelpsmottakere. Stortinget har vedtatt å innføre plikt for kommunene å stille vilkår om aktivitet ved tildeling av økonomisk stønad etter sosialtjenesteloven. I første omgang innføres aktivitetsplikt for mottakere under 30 år. Regjeringen forslår å bevilge 60 millioner kroner for å dekke kommunenes merkostnader som følge av innføringen.
- Tilskudd frivilligsentraler. Stortinget sluttet seg til at ansvaret for tilskuddet til frivilligsentraler bør overføres til kommunene. Som følge av dette foreslås 131 millioner kroner overført fra kapitel 315 Frivillighetsformål, post 71 Tilskudd til frivilligsentraler over Kulturdepartementets budsjett kapitel 571 Rammetilskudd til kommuner, post Innbyggertilskudd. For Bø kommune innebærer dette at 365 000 kroner ligger inne i rammetilskuddet for 2017.

- Øyeblikkelig hjelp. Fra 2017 får kommunene en plikt til å tilby øyeblikkelig hjelp døgnopphold for brukere med psykisk helse- og rusproblematikk. Den kommunale plikten skal kun omfatte pasienter og brukere kommunen har mulighet til å utrede, behandle eller yte omsorg til. Det foreslås å innlemme 85.5 millioner kroner i kommunenes rammetilskudd.
- Opptopping for rus. Regjeringen har økt bevilgningen til rusfeltet med 681 millioner kroner i perioden 2014-2016. For 2017 foreslås en opptopping med ytterligere 345 millioner kroner, hvor 300 millioner kroner kommer gjennom styrking av kommunens frie inntekter og 45 millioner kroner gjennom en tverrdepartemental oppfølging av opptappingsplanen.
- Helsestasjon og skolehelsetjeneste. Det foreslås en økning i kommunerammen i 2017 på 50 millioner kroner begrunnet i satsingen på helsestasjon og skolehelsetjeneste. Dermed vil den samlede økningen under denne regjeringen være på 734 millioner kroner. I tillegg foreslås det å bevilge 101 millioner kroner til øremerket tilskudd over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Dette gjelder kommuner som kan dokumentere at de har brukt rammetilskuddet til tjenesten.
- Opptappingsplan for habilitering og rehabilitering. Regjeringen vil styrke innsatsen på habiliterings- og rehabiliteringsområdet gjennom en opptappingsplan. Planen skal sette kommunene i stand til å gi et godt og tilrettelagt rehabiliteringstilbud til sine innbyggere, og over tid overta flere rehabiliteringsoppgaver fra spesialisthelsetjenesten. 100 millioner kroner av veksten i de frie inntektene til kommunene er begrunnet med økt satsing på habilitering og rehabilitering. I tillegg foreslås det å øremerke 100 millioner kroner til opptappingsplanen, hvorav 91 millioner kroner til et nytt øremerket stimuleringsstilskudd for kommunene over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Det legges opp til at midlene til opptappingsplanen økes til 300 millioner kroner innen 2019.
- Investeringsstilskudd til heldøgns omsorgsplasser. Regjeringen foreslår investeringsstilskudd til om lag 1 800 heldøgns omsorgsplasser i 2017. I årene som kommer vil det være behov for å øke kapasiteten av heldøgns omsorgsplasser i kommunene. Regjeringen foreslår derfor å endre investeringsstilskuddet, slik at det kun gis støtte til prosjekter som øker det totale antall plasser. Det betyr at det etter en overgangsperiode ikke vil bli gitt tilskudd til rehabilitering til eksisterende plasser. Det legges opp til en gradvis innføring av den nye ordningen i statsbudsjettene for årene 2017-2020. I denne perioden foreslås det at henholdsvis 20%, 40%, 60%, og 80% forbeholdes tilsagn om tilskudd til plasser som gir netto tilvekst. Fra 2021 gis det kun tilskudd til nye plasser.
- Ressurskrevende tjenester 2017. På bakgrunn av utgiftsveksten de siste årene foreslår regjeringen å stramme inn ordningen i 2017. Innslagspunktet prisjusteres med anslaget i veksten i lønnsutgiftene fra 2015-2016 (2.4%). I tillegg økes innslagspunktet med 50 000 kroner utover dette. Det nye innslagspunktet blir da 1.157 millioner kroner. Kompensasjonsgraden foreslås uendret på 80%.
- Personer med demens. Det foreslås å legge til rette for om lag 750 flere dagaktivitetsplasser til personer med demens i 2017, svarende til om lag 45 millioner kroner. (øremerket tilskudd).

- Styrking av tilskuddet til rekruttering av psykologer. I 2017 styrkes tilskuddet til kommuner som rekrutterer psykologer med 20 millioner kroner. Dette tilsvarer minst 65 nye årsverk. I perioden 2014-2016 er tilskuddet økt med 85 millioner kroner. Mer enn halvparten av landets kommuner og bydeler har nå psykologkompetanse på plass.

Kap 5. Etatsvise forutsetninger

1.1 Fellesfunksjoner og politiske styringsorganer

- Vakanse i 50% stilling på Økonomiavdelinga og 50% stilling på Fellestjenesten forutsettes vakant hele året.
- Det er avsatt midler til valget i 2017.
- Det er lagt inn en økning av IKT-budsjettet pga. nye lisenser.

1.2 Skole- og barnehageetaten

En av kommunen sine 5 lærlinger er budsjettert i etaten.

Det er tatt hensyn til at etaten har 7 pedagoger som tar videreutdanning i 2017. Kostnaden forbundet med utdanningen dekkes til en viss grad av statlig tilskudd.

Kostnader og inntekter for «fremmedelever» er budsjettert på samme nivå som i 2017.

Kostnadene til reise og opphold er økt. Dette har bl.a. sammenheng med at skolene deltar i «prosjektet» Vurdering for læring som medfører noe reiseaktivitet samt lærernes deltakelse i videreutdanning.

Det er lagt inn 200 000 kr for å fortsette satsing på kjøp av interaktive tavler.

Alle tre styrerne i barnehagene våre deltar på styrerutdanning, der reise og opphold dekkes av kommunen.

Det er små forandringer i bemanningen i grunnskolen fra 2016 til 2017 og også fra vårhalvåret til høsthalvåret 2017. Den nye 8 klassen på Bø ungdomsskole ligger helt marginalt med 30 elever. Det betyr at økning i elevtallet her kan føre til økt klassesdeling fra høsten.

Prosjektet «vurdering for læring» er et satsingsområde i etaten. Ressurslærere er frikjøpt med 20 % fra staten. Frikjøp til ressurslærer til UIU videreføres halve 2017.

Alle inntekter og utgifter knytta til mindreårige asylsøkere er lagt til ungdomsskolen i stedet for på et eget kapittel. Dette fordi alle mindreårige for tiden er elever der og gå i en egen

klasse. Tilskuddet som er beregnet at kommunen mottar, benyttes til å finansiere det grunnskoletilbudet barna har rett til, samt at det dekker noe av kostnadene til helsesøsterstilling, tolketjenester, skyss etc. Det er forutsatt samme antall elever hele året.

Renholdstillinger i grunnskolen holdes på samme nivå som 2016.

Vi har hatt ei gledelig økning i barnetallet i Bø kommune. Avdeling «Bittelille» ble tatt i bruk høsten 2016 og videreføres i 2017. Det er også vedtatt utbygging/renovering av Straume barnehage i 2017.

Bemanningen i barnehagene tilpasses til en hvert tid i forhold til antall barn og vedtatt bemanningsnorm. Budsjettet tar også høyde for å imøtekomme kommunestyret sin målsetting om at alle som søker skal få plass uavhengig av lovhjemlet rett til barnehageplass.

Økt antall barn gjør at bemanningen i 2017 økes i forhold til 2016. Det skal svært få ekstra barn til i forhold til prognosen før bemanningen må økes ytterligere.

Netto økning til barnehageformål utgjør i 2017 ca. 1.2 mill.

Det er lagt inn lønn til ei ekstra prosjektstilling i 2017. Denne stillinga skal brukes til å planlegge

et fulltidstilbud på 47 uker a 37.5 t/u. i tillegg er det avsatt 35 000 kr til innleie av sommervikarer. Kostnaden finansieres av økt integreringstilskudd.

Voksenopplæringen og grunnskolen for voksne har i dag til sammen 3 pedagoger. Det er over 50 voksne elever tilknyttet opplæringen, der spennet på elevenes kompetanse er svært stor. Det er derfor behov for å styrke bemanningen. I budsjettet foreslås det å øke antall lærere med en halv stilling.

Budsjettet for 2017 forutsetter at det bosettes 15 nye flyktninger i 2017. Eventuelle familiegjenforeninger kommer i tillegg.

1.3 Helse- og omsorgsetaten

Innenfor tildelt ramme vil helse- og omsorgsetaten i all hovedsak videreføre driften på samme nivå som i 2016 i hele planperioden.

Nærmere om de ulike avdelingene:

Legetjenesten vil møte på utfordringer med å beholde dagens listelengde pga. 50 % vakanse i legestilling.

Helsestasjonen vil i løpet av 2017 få ferdig utdannet helsesøster nr. 2, og er godt rustet for sine oppgaver.

Avdeling for psykisk helsearbeid har i løpet av 2016 fått på plass de stillingene som var opprinnelig foreslått i budsjett 2016. Dette har lettet driften av avdelingen.

Fysioterapitjenesten er i 2017 styrket gjennom engasjement som kommunefysioterapeut, finansiert av statstilskudd/eksterne prosjektmidler.

Barnevernstjenesten er budsjettert med omsorgsovertakelse for samme antall barn som i 2016, dvs. det antall barn som var kjent på budsjetteringstidspunktet.

Bøheimen er budsjettert for å drive i henhold til godkjente plasser. Det betyr at overbelegget fra 2016 må reduseres/fjernes.

Nattjenesten ble styrket i 2016 og har nå kapasitet til å gi nødvendige tjenester og ivareta sikkerheten både for pasienter og ansatte.

Hjemmehjelp er budsjettert for å gi tilbud til samme antall brukere som i 2016.

Bolig Doktorhagen driver med samme bemanning som ved oppstart av tiltaket, og er en suksess for aktuell bruker.

Hjemmesykepleien er budsjettert for å gi tilbud til samme antall pasienter som i 2016. Det forventes stabilt antall pasienter.

TTF forventes å gi tilbud til samme antall brukere som i 2016. Her er det endel utfordringer i forhold til unge funksjonshemmede som blir voksne, og får endret behov for tjenester som følge av dette.

For å holde driften innenfor tildelt ramme foreslås det vakanse i en 50% merkantil stilling i etaten som blir ledig i løpet av året. Dette gir en besparelse på 125 000 kr og en helårsvirkning videre i perioden på 250 000 kr.

Kommunestyret vedtok under budsjettbehandlingen for 2016 å iverksette et dagaktivitetstilbud for hjemmeboende personer med demens senest 2019. Dette er senere bekreftet av kommunestyret i sak 65/16. Ved oppstart av aktivitetstilbud 1. april 2019 vil kostnadene i 2019 løpe seg til 775 00, fratrukket øremerket statstilskudd med kr. 321 000. Fra 2020 vil kostnadene øke til kr. 1 452 000 fordi statstilskuddet da avvikes som øremerket tilskudd og inngår i rammetilskuddet. Dette er innarbeidet i økonomiplanen.

1.5 Kultur- og næringsetaten

Kultur, næring, landbruk og folkehelse ble fra 1. mai 2016 slått sammen, og i budsjettåret 2017 er fagområdene også sammenslått økonomisk i den nye kultur- og næringsetaten. Budsjettet for 2017 kan derfor være vanskelig å sammenligne med 2016 uten litt forkunnskap, men driften er i store trekk videreført på samme nivå som tidligere innenfor de enkelte ansvarsområdene. Sammenslåingen har så langt gått fint, og har bidratt til større tverrfaglig samarbeid. Målsetningen er at sammenslåingen på sikt kan bidra til å redusere sårbarheten innenfor enkelte fagområder, og bidra til å styrke vår samlede kompetanse innenfor kultur og næring.

Næringsarbeidet ble i omorganiseringen styrket ved ansettelsen av ny etatsleder, noe som har frigitt noe mer tid til faglig arbeid. Etaten har god kontroll på sine driftsoppgaver samtidig som vi etter hvert ser en fin flyt i saksbehandlingen av innkomne søknader og i oppfølgingen av næringsprosjektene. Dette er ingen selvfølge sett i lys at etaten har vært igjennom omorganisering og mannskapsbytte, og det blir viktig å fortsette det gode arbeidet og prosessen inn i 2017. Det er viktig å ha med seg at landbruk nå tydeligere enn før er en del av kommunens næringsarbeid. Dette er en styrking på flere måter, også personalmessig da det ligger stor gevinst i å være en del av et større fagmiljø.

I arbeidet med regnskapet for 2016, samt budsjettet for 2017, ble det avdekket underbudsjettering knyttet til næringsprosjekter. Dette er det tatt hensyn til i rammefordelingen for 2017.

Folkehelse har plassert seg fint inn som en del av den nye etaten. Det jobbes godt og tverrfaglig - og spesielt i forhold til samarbeid opp mot familiefredag og ungdomsklubb ser vi muligheter for at dette bidrar til å styrke kommunens arbeid opp mot barn og unge. Prosjektet «Etter skoletid» som ble etablert i 2016, fortsetter inn i 2017 og er et tiltak som vi så langt er veldig fornøyd med. Samarbeid knyttet til folkehelse kan bidra til å styrke flere fagområder både i og utenfor etaten.

Kultur som område fortsetter det gode arbeidet inn i 2017 på samme driftsnivå som i 2016. 2017 vil bli det store året for jubileum innenfor kultursektoren med 150 års jubileet for Regine

Normanns død, 25 års jubileum for Rock mot Frafløtting og Bø kommune som vertskap for deler av jubileumsfeiringen for Skulpturlandskap Nordland.

Midlene over statsbudsjettet har tidligere kommet som et øremerket tilskudd til frivilligsentralene. Fra 2017 kommer disse midlene inn som en del av rammeoverføringene til kommunen, og er i vår egen fordeling lagt til kultur- og næringsetaten. Midlene fra Bø kommune til frivilligsentralen har også tidligere vært lagt inn som et tilskudd, men legges som konsekvens av endringene fra 2017 på samme måte som det statlige beløpet inn som en del av etatens ramme. Bruken av kommunale midler for frivilligsentralen er derfor stort sett uendret, selv om bruken av midler nå kommer ut som en utgift i nettoen på lik linje med andre ansvar ved etaten.

Vi går inn i 2017 med utfordringer knyttet til rekruttering av personale. Kulturskolerektor er ute i foreldrepermisjon. Vi har ansatt rektor i 35 % vikariat, men mangler i skrivende stund personale til å dekke hennes undervisningsdel og rolle som dirigent. Kultur og næringssjefen skal ut i foreldrepermisjon i slutten av februar. Her er det viktig å få på plass en god løsning for den nye etaten.

1.6 Teknisk etat

Driften på teknisk videreføres i all hovedsak på samme nivå som i 2016, men på grunn av vakanse i stilling er rammen redusert med 200 000 kr i hele perioden. Resterende del av vakant stilling planlegges brukt til utvidelse av vaktmesterkorpset med sikte på bedre oppfølging av utleiebygningene.

Det er gjennomført noen budsjettekniske endringer mellom ansvarsområdene på teknisk, samt at landbruksområdet er flyttet til kultur og næringsetaten.

Kommunen har i 2016 solgt boligene på Vinje og Eidet. Bellevue og Skagen leiegård ligger ute på markedet pr. dags dato. Utover disse fire boenhetene er det i 2017 ikke planlagt mere salg av kommunale boliger.

Bø kommune har på vegne av kommunene i Vesterålen søkt skjønnstilskudd til prosjekt Vannområde Vesterålen. Prosjektet starten opp i 2016 og har en varighet på to år. Hensikten er å bedre vannkvaliteten i sjø- og vassdrag i området.

1.7 NAV-avdelingen

Nav sitt budsjett dekker i hovedsak lovpålagte tjenester etter lov om sosiale tjenester i Nav. Statlige tjenester disponeres gjennom det statlige budsjettet.

Utgifter til lønn støttekontakter er økt, da behovet for støttekontakt er økende.

Det er redusert med plasser i kvalifiseringsprogrammet, da behovet for 2016 viste seg å være en plass. Det er knyttet risiko til dette da kvalifiseringsprogrammet er en lovpålagt tjeneste.

Diverse utgifter er økt da vi har økte utgifter til tolketjeneste. Utgifter til sosialhjelp er økt knyttet til av overforbruk på sosialhjelp i 2016.

Det er satt av 50 000 kroner til aktivitetskort som tidligere har vært administrert av helseavdelingen og finansiert av prosjektmidler.

Det er satt av midler i investeringsbudsjettet til innkjøp av likt saksbehandlersystem etter lov om sosiale tjenester for alle nav kontorene i Vesterålen.

Kap 6. Felles finanser

Tallbudsjettet i driften er teknisk bygget slik opp at alle ansvarene 8000-9999 består av inntekter og utgifter som i sum gir en nettoinntekt som går til fordeling av drift av etatene. I budsjettet for 2017 er denne nettoinntekten på 184.8 millioner kroner, og tilsvarer da summen av netto driftsramme i budsjettvedtakets pkt. 8.

Nedenunder omtales de viktigste inntektene/utgiftene som gir nevnte nettoinntekt.

Rammetilskudd og skatt på formue og inntekt (også kalt frie inntekter)

Regjeringas forslag til frie inntekter for 2017 (skatt og rammetilskudd) baserer seg på en nasjonal skatt ut fra et anslag for 2016 på kr 148,5 mrd. og kr 151,9 mrd. for 2017. For perioden 2018 – 2020 foreligger det ikke noen signaler fra Regjeringa. Med utgangspunkt i en anslått nasjonal befolkningsvekst har vi lagt inn en realvekst på 3,4 mrd kr i skatt på formue og inntekt og rammetilskudd per år i resten av perioden. Dette gir Bø kommune frie inntekter på 177.9 millioner kroner i 2017.

Ovennevnte prognose bygger på en forutsetning:

Kommunens egne skatteinntekter i 2016 øker med 7.3% fra 2015. Dette gir en skatteinntekt på 49.1 millioner kroner. Den tilsvarende nasjonale skatteinntekten øker med 7.4%, som gir en inntekt på 148.4 milliarder kroner. Den nasjonale skatteinntekten øker med 2.3% i 2017 til 151.9 milliarder kroner, og den kommunale øker med 2.3% som tilsvarer 50.2 millioner kroner.

I resten av perioden ligger det inne en nasjonal økning av rammetilskudd/skatt på formue og inntekt med 1.2% hvert år på grunn av økningen i folketallet.

Eiendomsskatt

Dette er også å anse som frie midler. Det er lagt inn en forutsetning om 4 promille i 2017 som gir en inntekt på 7.3 millioner kroner. Dette er det samme som i 2016. I resten av perioden er det lagt inn en økning stigende til 12.7 millioner kroner i 2020. Dette innebærer maksimalsats på 7 promille. Dette utgjør 5.4 millioner kroner i økning fra 2017.

Skatteinntekter

Skatt på formue og inntekt beregnes gjennom inntektssystemet hvor skattesvake kommuner er garantert en inntekt per innbygger når fordelingen av total skatteinngang for alle landets kommuner er kjent. Disse beregnes ut fra innbyggertall per 01.01. i budsjettåret. Det er som nevnt lagt opp til en nasjonal befolkningsøkning, og det er forutsatt at befolkningen i Bø har stabilisert seg på samme nivå som 01.07.2016. Det er lagt inn en forutsetning om at befolkningen stabiliserer seg på dette nivået hele økonomiplanperioden.

Investeringskompensasjon

Staten gjennom Husbanken gir kompensasjon for investeringskostnader ved innføringer av skolestart for seksåringer i 1997, kompensasjonstilskudd for sykehjemsplasser og omsorgsboliger og rentekompensasjon for skoleanlegg og rentekompensasjon for kirkebygg (orgelet). Renten fastsettes for hvert år i statsbudsjettet i samsvar med utviklingen på lånemarkedet. I perioden er det lagt inn samme rente her som på kommunale innlån på flytende vilkår.

Renteinntekter

Dette er i hovedsak inntekter av midler inntestående på kommunens driftskonto i banken og frie fond. Som kjent har vi stort sett brukt opp de frie fondene, slik at renteinntektene hovedsakelig må komme fra driftskontoen. Vi har tidligere år tjent inn mer enn det som har vært budsjettet. Posten er meget vanskelig å anslå.

Premieavvik og amortisert premieavvik

Premieavviket framkommer som forskjellen på regnskapsført netto pensjonskostnad og faktisk betalt premie. Når regnskapsført pensjonskostnad er mindre enn faktisk betalt premie oppstår et positivt premieavvik, og det oppstår en «inntekt» i budsjettet. Det oppstår da samtidig et amortisert premieavvik året etter og 15 år framover (10 år fra 2012, og 7 år fra 2014). Anslåtte pensjonskostnader for 2017 tar utgangspunkt i prognose fra Kommunal Landspensjonskasse og Statens pensjonskasse basert blant annet på en lønnsvekst på 2.7 %. År 2017 og videre i perioden er det budsjettet med et positivt premieavvik på 9.9 millioner kroner og en amortisering fra 3.8 millioner kroner i 2017 og en økning til 6.5 millioner i 2020. Dette forutsetter selvsagt at pensjonsutgiftene blir på samme nivå som i 2017. Dersom de går ned vil amortiseringsutgiftene også gå ned.

Kalkulatoriske avskrivninger og renter

Investeringer gjort på selvkostområdene vann og avløp har påført kommunen kapitalkostnader. Disse beregnes ut fra størrelsen på investeringen, avskrivningen (lineær) og alternativkostnaden, det vil si den avkastningen kommunen alternativt kunne oppnå ved å plassere penger tilsvarende investeringsbeløpet i markedet. I et fungerende marked vil renten angi alternativkostnaden. Kalkylerenten som skal brukes er 5-årig SWAP påplussset 0.5%. I 2017 er denne på 1.0+0.5%. Resten av perioden er denne økt med 0.10% hvert år

Overføring fra teknisk til renter og avdrag omsorgsboliger

Avsatt beløp viser hvor mye av husleieinntektene relatert til omsorgsboligene som medgår til å betale renter og avdrag for de investeringer som er foretatt. Det er også lagt her lagt inn midler til låneopptak utleieboliger og kaier.

Avsetning og bruk av fondsmidler

Kommunens fondsbeholdning pr 31.12.2015 er på 12 millioner kroner, fordelt på 6 millioner kroner på bundne driftsfond, og resten på bundne kapitalfond. 4.3 millioner kroner av

sistnevnte fond er avsatt til utlån næringsformål. I budsjettet for 2016 er det lagt opp til avsetning og bruk som opprettholder saldoen på bundet driftsfond, mens det i budsjettet for 2017 er lagt opp til en reduksjon på 0.7 millioner kroner. Bundne driftsfond kan kun brukes til bestemte formål.

Som nevnt viser saldoen på strategisk næringsfond pr 31.12.2015 en saldo på 4.3 millioner kroner. Det er fra Kultur- og næringsavdelingen anslått at saldoen på dette fondet vil være på ca. 2.1 millioner kroner pr 31.12.2016.

Avdragsutgifter

Avdragsutgiftene forutsetter dagens nedbetalingsstruktur på de lån som er tatt opp minus 1 mill kr. Dette innebærer at det fortsatt forutsettes at vi i perioden skal betale minimumsavdrag. Det er også lagt inn utgifter til finansiering av nye investeringer i planperioden.

Renteutgifter

Det er lagt inn en forventet lånerente på lån til flytende vilkår for 2017 på 1.9%. For resten av perioden er det lagt inn hhv. 2.0%, 2,1% og 2,20% i hht prognose utarbeidet av KLP Kommunekreditt.

I henhold til kommunens finansreglement skal minst 20 % av låneporteføljen være bundet opp i faste rentekontrakter. I skrivende stund er andelen lavere, men dette vil bli endret før årsskiftet

Sentral lønnsnett

På etatene er det lagt inn kjent lønn etter at lønnsoppgjøret for 2016 er avsluttet. Dette innebærer at potten som er budsjettet skal inneholde merutgifter knyttet til endringer som kommer i 2017. Neste års lønnsoppgjør er et mellomoppgjør. Partene ble i årets sentrale oppgjør enige om tillegg for 2017. Disse tilleggene inklusive tillegg som følge av det lokale oppgjøret forutsettes dekket av den sentrale lønnsnetten på kap. 1.1. Det er tatt utgangspunkt i KS' beregnede lønnsmasse og en prognose om 2.7% lønnsøkning.

Driftsmidler til investeringer

KLP har anslått at de vil tilbakeføre midler fra premiefond på kr 1.1 mill. kr. Dette tilsvarer anslått krav om egenkapitaltilskudd. Dette er et aksjekjøp, og kan ikke finansieres med lån. Det er derfor lagt opp til å overføre tilsvarende beløp fra drift til investeringer. I 2016 ble dette utgiften finansiert med salg av fast eiendom.

Likviditet

I 2008 måtte kommunen oppta et likviditetslån på 13 millioner kroner. Dette ble utvidet med 2 millioner kroner i 2010 og 8 millioner kroner i 2011, slik at det i dag er på 33 millioner kroner.

Behovet for likviditetslånet oppstod på grunn av at vi i løpet av 2007 og 2008 akkumulerte et underskudd på nærmere 10 millioner kroner. Dette økte ytterligere til 14.4 millioner kroner i 2009. I tillegg viste premieavvik akkumulert saldo i 2009 på 13.2 millioner kroner.

Underskuddet ble dekket inn i 2014, mens akkumulert premieavvik pr 31.12.2015 viste en saldo på 26.5 millioner kroner.

Med et lån på 33 millioner kroner har betalingsevnen vært god, men dette er utgifter vi i en sunn økonomi burde ha egenlikviditet nok til å svare for. Vi må i så fall finne rom i driftsbudsjettet for å styrke likviditeten. Dette er det ikke funnet plass for i forslag til økonomiplan.

Et godt hjelpemiddel til å sikre stram og god likviditetsstyring hadde vært å utarbeide et likviditetsbudsjett. Dette har det ikke vært kapasitet til, men står på gjørelista. Med utgangspunkt i ovennevnte skal rådmannen se på muligheten for å redusere likviditetslånet noe.

Gjeld

Kommunens totale lånegjeld er pr 31.12.2015 på 280 millioner kroner inklusive ovennevnte lån. Porteføljen fordeler seg på følgende formål:

Formål	Beløp
	31.12.2015
Vann, avløp og renovasjon	20 000 000
Startlån	24 000 000
Likviditetslån	33 000 000
Andre formål	203 000 000
Sum	280 000 000

Tabellen viser at 44 millioner kroner knytter seg til selvkostformål hvor kapitalutgiftene dekkes av kommunale avgifter eller innbetalte avdrag, med andre ord – de belaster ikke netto drift. Likviditetslånet er avdragsfritt og her påløper det renteutgifter. Det gjenstår da en gjeld på 203 millioner kroner. Deler av denne gjelda gir staten via Husbanken kompensasjon i form av renter og avdrag eller bare renter. Herunder ligger ordning gitt i forbindelse med sykehjemsplasser og omsorgsboliger, skoleanlegg, kirkeorgel og investeringer i forbindelse med innføring av skolestart for 6-åringer.

Sistnevnte kompensasjon løper ut i 2018, og utgjør 126 000 kr i 2017.

Ovennevnte kompensasjonsordninger hvor staten sitter med renterisikoen utgjør 38 millioner kroner.

Pr 31.12.15 satt kommunen med andre med en låneportefølje på 165 millioner kroner hvor vi var risikoutsatt for svingninger i rentemarkedet. I 2016 er denne porteføljen redusert med 2 millioner kroner. For å redusere risikoen har vi også bundet renter på lån tilsvarende 20% av porteføljen.

I budsjettet for 2016 har vi tatt opp et lån på 14.5 millioner kroner og budsjettet med avdrag på 7.3 millioner kroner, mens vi i budsjettet for 2017 har forutsatt et nytt låneopptak på 12.7 millioner kroner, mens vi forutsetter å betale 7.9 millioner kroner i avdrag i 2017. Dette innebærer en økning av lånegjelda i nevnte år. Det legges opp til å redusere lånegjelda i de to siste årene i økonomiplanperioden.

Bø kommune har stor lånegjeld, og dermed en betydelig risiko for utgiftsøkninger ved en renteoppgang. Tar vi utgangspunkt i en risikoportefølje på 170 millioner kroner vil en renteoppgang på 1 prosent gi oss en utgiftsøkning på 1.7 millioner kroner. Renten i dag ligger på ca. 2 prosent. Et rentenivå på 5 prosent ligger i historisk perspektiv nærmere en normalrente. Dette vil i tilfelle gi oss en merutgift på 5 millioner kroner. Selv om renta i dag ser ut til å bli liggende lavt, er det i et slikt perspektiv enkelt å se for seg at bør redusere gjelda heller enn å øke den.

Utvikling netto driftsresultat

En sentral forutsetning for at en kommunes økonomi skal utvikle seg tilfredsstillende, er balanse mellom utgifts- og inntektsvekst samtidig som en klarer å opprettholde et netto driftsresultat (handlefrihet) av en viss størrelse. Handlefriheten er det overskuddet som er disponibelt til investeringer og avsetninger, herunder også avsetninger til inndekning av tidligere års merforbruk. I følge Teknisk beregningsutvalg er anbefalt nivå på handlefrihet 1,75%, mao. at netto driftsresultat utgjør minst 1,75% av driftsinntektene (tidligere 3%).

Inkl. premieavvik om mva-komp	R-2012	R-2013	R-2014	R-2015	B-2016	B-2017	B-2018	B-2019	B-2020
Skatter	-41 028	-42 964	-42 200	-46 232	-53 463	-57 533	-59 078	-59 421	-60 234
Rammetilskudd	-124 137	-126 416	-127 261	-124 588	-128 031	-129 095	-127 977	-127 694	-128 110
Øvrige driftsinntekter	-75 756	-77 527	-90 732	-88 410	-82 046	-86 114	-86 108	-85 972	-85 953
Sum inntekter	-240 921	-246 907	-260 193	-259 230	-263 540	-272 742	-273 163	-273 087	-274 297
Premieavvik/amortisering	7 223	-798	7 369	-4 956	5 015	6 096	6 096	6 096	6 096
Momskompensasjon	517	2 485	0	0	0	0	0	0	0
Minus driftsutgifter	242 097	247 215	256 643	263 772	268 019	276 050	276 025	276 800	277 477
Brutto driftsresultat	8 916	1 995	3 819	-414	9 494	9 404	8 958	9 809	9 276
Minus netto renter/aksjeutbytte	2 738	6 025	3 501	2 703	2 782	3 002	3 112	3 255	3 417
Minus netto avdrag	6 820	6 796	7 017	7 366	7 356	7 890	8 250	7 252	7 458
Minus avskrivning	-14 218	-14 478	-15 021	-15 857	-14 587	-14 653	-14 677	-14 673	-14 508
Netto driftsresultat	4 256	338	-684	-6 202	5 045	5 643	5 643	5 643	5 643
Netto i % av driftsinntekter	-1,8 %	-0,1 %	0,3 %	2,4 %	-1,9 %	-2,1 %	-2,1 %	-2,1 %	-2,1 %

Momskompensasjon av investeringer og premieavvik/amortisering påvirker netto driftsresultat. For å få en riktig analyse er det i tabellen foran korrigert for dette.

Som vi ser har vi i hele perioden, unntatt år 2015, hatt et netto driftsresultat som ikke tilfredsstiller anbefalt nivå. Anbefalt nivå tilsvarer for eksempel i perioden 2017-2020 et netto driftsresultat på 4.8 millioner kroner.

Kap 7. Pris på kommunale tjenester

For å kunne opprettholde nivået på kommunale varer og tjenester foreslår rådmannen en generell prisøkning på 2.5 %. Under kommenteres særskilt de områdene der prisveksten er mer eller mindre enn den generelle økningen slik det framkommer i forslag til Regulativet for 2017.

Punkt 1. Foreldrebetaling barnehager

Bø kommune følger statens satser for **makspris for foreldrebetaling i barnehager**.

Punkt 2. Gebyrer ved behandling av jord- og konsesjonslovsaker.

Øker til øvre ramme fastsatt av Statens landbruksforvaltning.

Punkt 3. Fellingsavgiften for hjortevilt følger den maksimalpris som ligger i statsbudsjettet. Kommunen kan ikke gå over maksimalpris, men kan fastsette pris under dette.

Punkt 4. Renovasjonsavgifter

Forurensningsloven pålegger kommunene å dekke inn kostnadene ved fastsettelse av avfallsgebyr. Dette innebærer at kommunene skal ha fastsatt avfallsgebyrer som fullt ut dekker kommunens kostnader på avfallssektoren. Styret i Reno-Vest fastsetter avgiften ut fra forannevnte prinsipp. Som kjent har kommunene tilleggskostnader til administrasjon som kommer som et påslag på selskapets satser. Disse kostnadene forutsettes dekket av opparbeidet driftsfond som viser en saldo på 283 390,60 kr.

Punkt 5. Gebyrsatser ved kommunalt egen innfordringsvirksomhet

Følger statlig fastsatt rettsgebyr på kr 1.025,- og innkassogebyr på kr 670,-.

Punkt 6. Festeavgift kirkegårdene

Det foreslås at festeavgiftene økes fra kr 1400,- per grav til kr 1450,-.

Punkt 7. Slamtømming

Slamtømmeavgiften fastsettes i tråd med den avgiften som vedtas av styret for Reno-Vest DA tillagt administrasjonsgebyr på 3%.

Punkt 8. Gebyr kopiering

I 2016 gjorde vi endringer slik at det skulle nærme seg andre kommuners priser på kopiering. Noen priser ble redusert og andre ble fordoblet. Nå er det runde tall, for eksempel 3 kr inklusive moms for sorthvitt A4, 6 kr for A3 og 7 kr for A4 med farger osv. Prisene er nå på et riktig nivå, og det foreslås derfor ingen økning i 2017.

Punkt 9. Husleiesatser kommunale utleieboliger / trygdeboliger

I henhold til husleieloven kan husleien det enkelte år fastsettes i tråd med økningen i konsumprisindeksen. Indeksen i perioden oktober 2015 til oktober 2016 viser 3,7%. Rådmannen foreslår likevel en generell husleieøkning på 2,5 %.

Punkt 10. Avgift feiing / brannsyn

Dette er et selvkost område. Det foreslås en prisøkning på 5 % pga. av økte leasingutgifter.

Punkt 11. Bevillingsgebyr.

Bevillingsgebyr fastsettes i hht. Alkohollovens § 6-1 på kommunal salgsbevilling for alkoholholdig drikk i gruppe 1 og statlig bevilling for skjenking av alkoholholdig drikk fastsettes for ett kalenderår om gangen for hver enkelt bevilling på grunnlag av forventet omsatt mengde alkoholholdig drikk.

Punkt 12. Tilkoplingsgebyr vann og avløp.

Bø kommune har vedtatt ny lokal forskrift hvor abonnenten selv koster arbeidet med tilkobling av vann og avløp.

I forbindelse med saksframlegget om ny forskrift ble det orientert om at dette ville medføre at tilkoblingsavgiften ble satt ned til et tilnærmet symbolsk beløp.

Det er foreslått å sette ned tilkoblingsavgiften til kr 2.500,-.

Punkt 12. Frakoplingsgebyr vann.

Denne settes tilsvarende til kr 2.500,- .

Kap 8. Økonomiplan 2017-2020

Etterfølgende tabell skiller seg ut fra de obligatoriske hovedoversiktene, og er ment å gi en oversikt over hovedinntektskilder og bruken av disse.

Inntektsramme økonomiplan 2017-2020	2016 (rev)	2017	2018	2019	2020
Rammetilskudd	-105 300	-106 827	-106 344	-105 963	-106 214
Inntektsutjevning	-22 218	-21 488	-20 853	-20 951	-21 116
Skatt på formue og inntekt	-46 113	-50 253	-50 245	-50 245	-50 245
Eiendomsskatt	-7 350	-7 280	-10 220	-11 950	-12 700
Investeringskompensasjon	-2 248	-2 201	-2 195	-2 059	-2 040
Renteinntekter	-600	-600	-600	-600	-600
Utbytte og eieruttak	-1 225	-1 500	-1 500	-1 500	-1 500
Renter av startlån	-500	-552	-552	-552	-552
Kalkulatoriske avskrivninger og renter	-1 501	-1 567	-1 591	-1 587	-1 422
Overført fra teknisk til renter og avdrag	-2 687	-2 567	-2 567	-2 567	-2 567
Sum inntektsramme i økonomiplanperioden	-189 742	-194 835	-196 667	-197 974	-198 956
Utgiftsramme økonomiplan 2017-2020					
Avdrag ordinære lån	7 356	7 890	8 250	7 252	7 458
Renter ordinære lån	4 648	5 143	5 253	5 396	5 558
Renter startlån	500	552	552	552	552
Premieavvik inkl. arbeidsgiveravgift	-8 803	-9 936	-9 936	-9 936	-9 936
Tilbakeført fra premiefond	-1 001	-1 088	-1 088	-1 088	-1 088
Amortisert premieavvik inkl arbeidsgiveravgift	3 788	3 840	5 227	6 614	6 551
Sentral lønnsnett	3 000	2 500	2 500	2 500	2 500
Driftsmidler til investeringer (andel av momskomp.)	200	1 088	1 088	1 088	1 088
Dekning av tidligere års regnskapsm merforbruk	0	0	0	0	0
Reserverte bevilgninger/avsetninger	705	0	0	0	0
Styrking av likviditetsreserven	0	0	0	0	0
Ramme Fellesfunksjoner /politiske styringsorganer	19 912	18 909	18 909	18 909	18 909
Ramme Bø og Malnes sogn	3 790	3 804	3 804	3 804	3 804
Ramme Skole og barnehage-etaten	44 650	45 428	45 428	45 428	45 428
Ramme Helse- og omsorgsetaten	87 027	90 956	90 831	91 606	92 283
Ramme Kultur- og næringsetaten	5 523	9 422	9 422	9 422	9 422
Ramme Teknisk etat	12 317	10 281	10 381	10 381	10 381
Ramme NAV-avdelingen	6 130	6 046	6 046	6 046	6 046
Sum utgiftsramme i økonomiplanperioden	189 742	194 835	196 667	197 974	198 956

Tabellen inneholder for eksempel ikke øremerkete tilskudd, refusjoner, bruk og avsetning av fondsmidler. Disse ligger i etatenes nettorammer. Nettorammen som framkommer fordelt til etatene er hentet fra hovedoversikten økonomisk oversikt over drift.

Som vi kan lese av tabellen går en vesentlig del av frie midler med til dekning av renter og avdrag og amortisering av premieavvik.

Kap 9. Tiltak som ikke er foreslått i økonomiplanperioden

Et hvert nytt tiltak må finansieres enten med økte inntekter eller med reduksjon av kostnader ellers i kommunen. Årets budsjett har ikke tatt høyde for å redusere vesentlig på driften, men har i stor grad søkt å ivareta statlig og kommunale vedtak. Dette har medført at det er mange ønskede nye tiltak som ikke er foreslått i budsjettet.

Selv om årets budsjett ikke inneholder store nedstyringstiltak, er det av vesentlig betydning i økonomiplanperioden å fortsatt ha fokus på å redusere utgifter der det er mulig. Når det gjelder lista under der mulige nedstyringstiltak fremkommer som vurdert, men ikke foreslått, understrekes det at lista ikke er uttømmende.

Følgende er vurdert men ikke tatt med i forslag til budsjett:

- Integreringskontoret
Ytterligere økning av bemanningen på integreringskontoret ut over stillingen som er foreslått i budsjettet.
- Miljøarbeider
I en del tilfeller er det elever på skolene som har behov for særskilt oppfølging, der det ville vært hensiktsmessig med en miljøarbeider som kan bistå eleven, familien og skolen.
- Inventar
Barneskolene har behov for å skifte ut møbler til elevene. Pulter og stoler er slitt, og bør skiftes ut, det er derfor fremmet ønske om å øke inventarpostene til skoene
- Skolefrukt
Gratis skolefrukt ble fjernet i 2014 som konsekvens av statsbudsjettet. Det er ikke funnet plass i budsjett for å innføre ordninga på nytt.
- Rehabilitering ballbinge
FAU ved Straume skole har meldt behov for å skifte kunstgress i ballbingen. Kostnadsberegnet til kr 59 000.
- Næringsarbeid
Ytterligere styrking av næringsetaten for å ivareta handlingsplanen, ca. 200.000,-.
- Regine Normann – jubileum
- I 2017 er det 150 år siden Regine Normann ble født. Kunst- og kulturstømkomiteen jobber med et teaterstykke som har en budsjettramme på rundt 1 million kroner, og har i møte med ordfører bedt om at kommunen bidrar til prosjektet med 100 000 kr. Det er i dag inne søknad hos Kulturrådet som skal behandles i november. Prosjektet har fått 100 000 fra Nordland Fylkeskommune. Reginedagen trenger også å fornye sin profil og en sterkere markedsføringsstrategi.

- RMF
RMF har 25 års jubileum i 2017. Ungdomsklubben får i dag ingen midler til RMF over kommunens ordinære budsjett, og har heller ikke fått avsette overskudd eller sponsormidler på fond de senere år. RMF har de senere år fått 30 000 kr fra kommunalt næringsfond. Det ville vært ønskelig at dette kom inn i budsjettet som en fast bevilgning. Det vil gi større forutsigbarhet og mindre saksbehandling - og frigi fondets midler til ordinær næringsstøtte som i dag er et knapphetsgode. I 2017 blir RMF 25 år, og det er et ønske fra ungdomsklubben å lage et større jubileumsarrangement med et økt budsjett på 50.000 fra kommunen.
- Tilskudd til Bø Skytterlag
Bø skytterlag har søkt spillemidler til nye elektroniske skyteskiver. De søker i den forbindelse Bø kommune om 200 000 kr i kommunalt tilskudd for å dekke kravet til egenkapital. Prosjektet har en total kostnad på 451 000 kr. Tilskuddet vil da utgjøre 45% av den totale kostnadsrammen. Søknaden begrunnes i at Bø Skytterlaget ønsker å søke om å være arrangør for NNM bane og felt i 2018. Da må de oppgradere anlegget med nye skiver.
Det er ikke praksis for Bø kommune å gå inn i denne typen anleggsprosjektene til lag og foreninger med tilskudd til egenkapital for spillemiddelsøknader. Ut fra søknaden er det ikke mulig å vurdere hvilke muligheter laget har til å gå inn i prosjektet med egenandelen selv. Det er rådmannens vurdering at å innvilge tilskudd i dette prosjektet skaper en presedens som kommunen ikke vil ha mulighet til å følge i fremtidige søknader. Tiltaket er tatt med, men er ikke prioritert i handlingsprogrammet for kommunedelplan for fysisk aktivitet og naturopplevelse på grunn av manglende finansiering.
- Avvikle 50% stilling som diabetessykepleier
Stillingen som sådan ikke lovpålagt. Oppfølging av personer med diabetes må eventuelt overtas av legekantoret, med økt ventetid legekantor i fht dagens situasjon. Flere forebyggende tiltak der diabetessykepleier er involvert sammen med helsestasjon/folkehelsekoordinator må legges ned/reduseres: Kostveiledning, frisk frokost tilbud i skolen, opplæring diabetes- og insulinbehandling til personell i helse- og omsorgssektoren, prosjekt overvektige barn som vi har søkt midler til kan ikke gjennomføres
Reduserte utgifter: Kr. 150 000 (stilling som diabetessykepleier har også ei inntektsside).
- Reduksjon ett årsverk hjemmesykepleien
Gir reduserte tjenester/høgre terskel for å få nødvendige pleie- og omsorgstiltak. Tildelte tjenester i hjemmesykepleien kan bare reduseres lovlig dersom det kan dokumenteres av hjelpebehovet er redusert. I praksis vil dette eventuelt få størst konsekvens for nye brukere av tjenesten. Tiltaket er ikke faglig ønskelig, og bryter med ønsket dreining av omsorgen fra institusjons til hjemmebaserte tjenester.
Reduserte utgifter: 575 000
- Redusere bemanningen ved Bøheimen med 1 årsverk

Betyr innstramminger i turnus og generelt mindre ressurser til pleie og omsorg ved Bøheimen. Dette er spesielt uheldig fordi Bøheimen pga presset på institusjonsplasser er tvunget til å ta i bruk 4 nedlagte plasser, bruke dobbeltrom jevnlig på korttidsavdelingen, og bruk av pårørenderommer til pasientrom - uten at den faste bemanningen er økt.

Reduserte utgifter: Kr. 575 000

- Redusere bemanningen i hjemmehjelpsordningen med 50%
Medfører ren reduksjon av tjenester/høgre terskel for å få tjenester. Ikke et ønskelig tiltak rent faglig sett, men det minst inngripende i forhold til reduksjon andre tjenester (hjemmehjelpstjenester er mulig å kjøpe på det private markedet, hjemmesykepleie, miljøarbeidertjenester mv. kan ikke kjøpes).

Reduserte utgifter: 250 000

Kap 10. Investeringer i økonomiplanperioden

Etterfølgende tabell viser vedtatte og nye investeringsprosjekter i perioden. I tillegg til disse prosjektene er det i økonomiplanen også lagt inn 1.1 mill kr til pålagt aksjekjøp i KLP finansiert med driftsmidler, utlån av startlån på 2 mill kr og utlån av strategisk næringsfond på kr 1.5 mill kr. Kapitalregnskapet for 2015 gikk med et underskudd på 0.3 mill kr. Dette er i hht forskriftene lagt inn til inndekning i dette budsjettet. Det er forutsatt at det gjenstår 2.5 mil kr i ubrukte lånemidler, og at vi derfor må oppta et nytt lån på 12.3 mill kr.

Tiltak/år	2017	2018	2019	2020
Arealplanen (111)	125			
Rehabilitering av veier, asfalt (411)	2 500	2 500	3 500	3 500
Kai Steinesjøen (435)	1 800	2 700		
Skilting veinavn (820)	800			
Straume barnehage (823)	7 500			
Trinn 2 Steine skole (830)	1 500			
Tilpasning av lokaler tidligere vgs (845)	200			
Kai Hovden (848)	4 500			
Telefoni (850)	625			
Molo Steinesjøen (856)	200			
Tilpasning kommunehuset (860)	800			
ENØK Steine skole (861)	1500			
Parkering Bø kirke		100		
Oppgradering Bibliotek (862)	110			
Visma velferd (NAV) (863)	190			
Gang- og sykkelvei Steinesjøen		1500		
Tiltak vannområdet		500		
Avløp Steinesjøen		750	750	
Rehabilitering utleieboliger (864)	500	500	500	500
Gammelheisen Bøheimen		1625		
Kledning Bø Ungdomsskole		250		
Balkong Bøheimen (865)	100			
Trygghetsalarmer		180		
Gjennomføring pålegg Brannstasjon (866)	250			
Kai Kobbvågen			150	8 000
Sum	23 200	10 605	4 900	12 000
Finansiering				
Momskompensasjon	4 640	2 019	837	2 800
Fondsmidler	200			
Erstatning	1 590			
Lånemidler	14 813	8 586	4 063	6 200
Tilskudd	1 957			3 000
Sum	23 200	10 605	4 900	12 000

Innledning

Det er inntatt 17 prosjekter i rådmannens forslag til investeringsbudsjett for 2017 til en anslått kostnad på 23,2 millioner kroner. Forslaget er et resultat av vedtatt økonomiplan 2016-2019 (Budsjett 2016) samt nye behov som er framkommet. Viser til etterfølgende beskrivelse av de enkelte prosjektene. Det er videre tatt utgangspunkt i statusinformasjon i 2. tertialrapport 2016 for de prosjektene som er vedtatt gjennomført i 2016. Usikkerhet om framdrift i noen av disse prosjektene gjør at det kan bli endringer i forbindelse med 1. tertial 2017.

Bø kommune har høy lånegjeld, og det er et mål at gjelda skal gå ned. Det vises til egen omtale av dette i kapittel 4. Kommunestyret har vedtatt å «jobbe for at Bø skal bestå som egen kommune», og dette taler for at økonomien må bringes i balanse.

Rådmannen har derfor hatt som utgangspunkt at investeringene i økonomiplanperioden ikke skal bidra til å øke kommunens lånegjeld – dette taler for investeringer på noe over 7-8 millioner i snitt i perioden. Lånegjelda vil med rådmannens forslag øke noe i 2017, mens det legges opp til at den går ned i resten av økonomiplanperioden.

Investeringsprosjekter som foreslås:

Parkeringsplass Bø kirke

For å ivareta bedre tilgjengelighet til eldre samt funksjonshemmede er det behov for etablering av ny parkeringsplass ved hovedinngang kirke. Det foreslås bevilget kr. 100 000 i 2018 for opparbeiding/utvidelse av parkeringsplass.

Gang-/ og sykkelveg Steinesjøen

Eksisterende gang-/og sykkelveg er i svært dårlig tilstand. Stor trafikk samt ugunstige masser i vegunderlag har ført til at store steiner kommer opp i dagen i kombinasjon med lav bæreevne og stor trafikk som har medført dype profiler i vegbanen. Som et resultat av dette er asfalt krakelert og i svært dårlig forfatning. I tillegg har dette ført til at vintervedlikehold ikke blir optimalt. Vegen har stor trafikk av myke trafikanter fra beboere, Bø næringspark og fra næringsvirksomhet i området. Trafikksfarlige situasjoner kan oppstå da dagens tilstand på veg har gjort at flere trafikanter ikke benytter gang-sykkelveg, men velger å benytte veg forbeholdt for biler ned til Steinesjøen. Det foreslås derfor bevilget kr. 1 500 000 i 2018 til rehabilitering og asfaltering av gang-/ og sykkelveg.

Tiltak vannområdet

Dette er prosjektet er vedtatt i økonomiplanen for 2016-2020 med oppstart 2017. Dette tar utgangspunkt i prosjekt vannområde Vesterålen som tar sikte på å bedre vannkvaliteten i sjø og vassdrag.

Avløp Steinesjøen

Avløp Steinesjøen, det såkalte STEP systemet skal saneres, noe av arbeidet er allerede utført i 2016, og det vil bli videreført i 2017.

I 2018 er det i investeringsbudsjettet satt av midler til en pumpestasjon som skal samle alt avløpsvann ved Steinesjøen boligfelt og pumpe dette videre til pumpestasjon ved Steinesjøen havn.

Gammelheisen på Bøheimen

Det er foretatt ei helt nødvendig investering i heis Bøheimen i 2015. Men også den eldste heisen trenger oppgradering. Kommunestyret vedtok å gjennomføre tiltaket i 2018.

Kledning Bø ungdomsskole

Eksisterende bordkledning på vestfasade på Bø ungdomsskole har fått store skader påført av vær og vind. Det foreslås bevilget kr. 250 000 i 2018 til vedlikeholdsfri kledning av fasader.

Trygghetsalarmer

Vi tar sikte på å bygge ny løsning på nyinstallert sentral på Bøheimen (Mitel470). Det er varslet at analoge trygghetsalarmer må byttes ut med digitale alarmer. Dette var tidligere varslet skulle skje i 2017, men vi har ikke fått verifisert dette og foreslår at nødvendig utskifting foretas i 2018.

Bø kommune har 114 alarmer i drift. 23 av disse er allerede byttet ut med digitale alarmer. I tillegg er 31 private alarmer knytta til vårt varslingsystem.

Kostnaden pr. alarm er ca. kr. 3000.- Det foreslås at private alarmer må byttes ut av de som eier alarmene. Det er da behov for å bytte ut 60 kommunalt eide alarmer.

Kai Kobbvågen

Dette er en utskipings kai for steinmasser etc. Denne er satt på vent da man først måtte ha reguleringsplan og konsesjonssøknad på plass.

Dette er også et prosjekt hvor innseiling til Kobbvågen må merkes på en bedre måte.

111 Arealplanen

Arbeidet med revidering av planen har pågått over en periode nå. Ferdigstillelse planlegges til tidlig 2018. Kommunen har innhentet konsulenthjelp for å få planen på plass.

411 Rehabilitering av veier, asfalt

Prosjektet omhandler forsterking og asfaltering av kommunale veier. I investeringsbudsjettet for 2017 er det satt av kr 2 500 000 til rehabilitering av veier. I vedtatt økonomiplan er det satt av ytterligere kr 2 500 000 for 2018 og kr 3 500 000 hvert år i 2019 og 2020. Asfaltering og rehabilitering av kommunale veier fører til lavere vedlikeholdsutgifter for både sommer- og vinterdrift.

435 Kai Steinesjøen

Dette prosjektet startet opp oktober 2016, for å kartlegge en mer nøyaktig utbedring av kaien. Etter at ca. 70 m2 av kaidekket er saget bort, vil prosjektet settes på vent gjennom vinteren og har en planlagt oppstart mai 2017.

820 Skilting veinavn

Prosjektet er lagt ut i Doffin og valg av entreprenør vil være på plass desember 2016. Prosjektet vil gjennomføres vår 2017. Vi har i 2016 mottatt kr 200 000 i skjønnsmidler fra Fylkesmannen som benyttes til delvis finansiering av prosjektet i 2017.

823 Straume barnehage

Pga. økende behov for en ekstra barnehageavdeling i Straume Barnehage foreslås det satt av kr. 7 500 000 i 2017.

Tiltaket vil omfatte nytt tilbygg slik at barnehagen kan økes fra to til tre avdelinger. I tillegg må eksisterende bygg tilpasses og oppgraderes.

830 Trinn 2 Steine skole

I dette prosjektet ligger fornying av fasade, tilleggsisolering og utskifting av vinduer på Steine skole. På grunn av svært godt vedlikehold har vinduene holdt seg svært bra, men tilstand med dertil store driftsutgifter har gjort det nødvendig å skifte ut disse. Prosjektet har en kostnadsramme på kr 3 000 000 fordelt på kr 1 500 000 i 2016 og kr 1 500 000 i 2017.

Vinduer og tilleggsisolering vil i kombinasjon med prosjekt 861, ENØK Steine skole, ivareta Enova sine krav for søknad om tilskudd til ENØK-tiltak.

845 Tilpassing av lokaler tidligere vgs

Gjelder nødvendig tilpassing av lokalene til integreringskontor og voksenopplæring sammen med øvrige næringsvirksomhet i bygget. Pga. økende plassbehov for undervisning foreslås det å bruke kr. 200 000 i 2017 for tilpassinger.

848 Kai Hovden

Prosjektet ble oppstartet høsten 2016 med rivning av den gamle trekaaien og grunnarbeidet til den nye kaaien. Avdekking av grunnforholdene og dybde fremfor kaaien ga prosjektet litt utfordringer. Dette er gjort tiltak på og kai prosjektet går videre med litt forsinkelser. Det anslås å ferdigstilles mars 2017.

850 Telefoni

På grunn av alder på eksisterende telefoniløsning, samt at reservedeler ikke lenger er å skaffe, må dagens løsning fases ut. Dette gjelder telefoni på disse lokasjoner:

Eidet skole, Bø ungdomsskole, Straume skole, Straume barnehage, Bøheimen, Steine skole, samt Rådhuset.

856 Molo Steinesjøen

Forprosjektering av forlengelse av moloen ved Steinesjøen.

860 Tilpassing kommunehus

I forbindelse med nytt inngangsparti med heis på rådhuset foreslås det å benytte kr. 800 000 til oppgradering i eksisterende foaje og etablering av system for informasjon for å hjelpe/veilede publikum. I tillegg må spiserom for ansatte og publikum i 2 etasje oppgraderes og rehabiliteres.

861 ENØK Steine Skole

I investeringsbudsjett for 2017 er det satt av kr. 1 500 000 til slutføring av ENØK- tiltak på Steine Skole for å motta tilskudd fra Enova. Prosjektet finansieres delvis med Enova som har gitt tilsagn om kr. 270 000 i tilskudd til Bø kommune. Gjenstående tiltak som da må utføres er lys styring med LED, SD-anlegg samt varmepumpe luft-vann til sentralfyring. Ny

varmepumpe erstatter eksisterende elektriske varmekilde som er gammel og meget energikrevende. Investeringene vil gi store besparelser på energikostnadene og er beregnet å tjene seg inn i løpet av få år.

862 Oppgradering Bibliotek

Oppgradering av belysningen på biblioteket.

863 Visma velferd (NAV)

Jeg har latt tiltaket om likt saksbehandlersystem for sosialtjenesten i Vesterålen stå og satt tallene til ei investering på 150 000 kroner i 2017. Det skal ikke gjøres noe vedtak om dette før de ansatte ved Nav Bø og Øyvind er nøye involvert. Jeg har i tillegg laget tekst på alle tiltakene.

864 Rehabilitering utleieboliger

Gjelder oppgradering av Bø kommunes utleieboliger for å ivareta offentlige krav.

Det foreslås bevilget kr. 500 000 hvert år i 2017-2020.

865 Balkong Bøheimen

Det er ønske fra ansatte og beboere på Bøheimen å etablere balkong i avdeling Skjørisen Bofellesskap. Balkong skal bli ca. 40m² med utgang fra stue, fellesrom, i 2. etg.

Det foreslås bevilget kr. 100 000 i 2017 til tiltaket.

866 Brannstasjon- pålegg

Bø Brann og Redningsvesen må etter pålegg fra Hovedverneombud og Arbeidstilsynet gjøre investeringer på brannstasjonen.

Straumsjøen 15.11.2016

Gundar Jakobsen

BUDSJETTSKJEMA 1A		Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Bø i Vesterålen							
Skatt på inntekt og formue	-45 774 000	-46 113 000	-50 253 000	-50 245 000	-50 245 000	-50 245 000	-50 245 000
Ordinært rammetilskudd	-124 588 000	-128 031 000	-129 095 000	-127 977 000	-127 977 000	-127 694 000	-128 110 000
Skatt på eiendom	-458 000	-7 350 000	-7 280 000	-10 220 000	-11 950 000	-12 700 000	-12 700 000
Andre generelle statstilskudd	-25 073 000	-25 877 000	-28 907 000	-28 901 000	-28 765 000	-28 746 000	-28 746 000
Sum frie disponible inntekter	-195 893 000	-207 371 000	-215 535 000	-217 343 000	-218 654 000	-219 801 000	-219 801 000
Renteinntekter og utbytte	-3 194 000	-2 367 000	-2 694 000	-2 694 000	-2 694 000	-2 694 000	-2 694 000
Renteutgifter provisjoner og andre finansutgifter	5 897 000	5 149 000	5 696 000	5 806 000	5 949 000	6 111 000	6 111 000
Avdrag på lån	7 386 000	7 356 000	7 890 000	8 250 000	7 252 000	7 458 000	7 458 000
Netto finansinntekter/-utgifter	10 088 000	10 138 000	10 892 000	11 362 000	10 507 000	10 875 000	10 875 000
Dekning av tidl års regnskm merforbruk	218 000	149 000	0	0	0	0	0
Til bundne avsetninger	2 525 000	1 020 000	946 000	946 000	946 000	946 000	946 000
Bruk av tidl års regnskm mindreforbruk	-50 000	0	0	0	0	0	0
Bruk av bundne avsetninger	-2 105 000	-1 399 000	-1 581 000	-1 581 000	-1 581 000	-1 581 000	-1 581 000
Netto avsetninger	587 000	-230 000	-635 000	-635 000	-635 000	-635 000	-635 000
Overført til investeringsbudsjettet	0	200 000	1 088 000	1 088 000	1 088 000	1 088 000	1 088 000
Til fordeling drift	-185 217 000	-197 263 000	-204 190 000	-205 528 000	-207 694 000	-208 473 000	-208 473 000
Sum fordelt til drift fra skjema 1B	184 578 000	197 263 000	204 190 000	205 528 000	207 694 000	208 473 000	208 473 000
Merforbruk/mindreforbruk	-640 000	0	0	0	0	0	0

ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT		Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Bø i Vesterålen							
Brukerbetalinger		-11 838 000	-12 301 000	-12 745 000	-12 745 000	-12 745 000	-12 745 000
Andre salgs- og leieinntekter		-19 990 000	-18 750 000	-19 189 000	-19 189 000	-19 189 000	-19 189 000
Overføringer med krav til motytelse		-30 932 000	-25 078 000	-25 233 000	-25 233 000	-25 233 000	-25 233 000
Rammetilskudd		-124 588 000	-128 031 000	-129 095 000	-127 977 000	-127 694 000	-128 110 000
Andre statlige overføringer		-25 073 000	-25 877 000	-28 907 000	-28 901 000	-28 765 000	-28 746 000
Andre overføringer		-579 000	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000	-40 000
Skatt på inntekt og formue		-45 774 000	-46 113 000	-50 253 000	-50 245 000	-50 245 000	-50 245 000
Eiendomsskatt		-458 000	-7 350 000	-7 280 000	-10 220 000	-11 950 000	-12 700 000
SUM DRIFTSINNEKTER (B)		-259 230 000	-263 540 000	-272 742 000	-274 550 000	-275 861 000	-277 008 000
Lønnsutgifter		148 627 000	155 832 000	162 897 000	162 878 000	162 878 000	162 878 000
Sosiale utgifter		29 363 000	30 897 000	31 416 000	32 798 000	34 185 000	34 122 000
Kjøp av varer og tjenester som inngår i komm tjenesteprod		34 655 000	31 970 000	41 726 000	41 726 000	41 726 000	41 726 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter komm tjprod		21 337 000	20 428 000	22 307 000	22 307 000	22 307 000	22 307 000
Overføringer		15 077 000	15 417 000	12 500 000	12 500 000	13 275 000	13 952 000
Avskrivninger		15 857 000	14 587 000	14 653 000	14 653 000	14 653 000	14 653 000
Fordelte utgifter		-1 143 000	-1 112 000	-9 449 000	-9 449 000	-9 449 000	-9 449 000
SUM DRIFTSUTGIFTER (C)		263 772 000	268 019 000	276 050 000	277 412 000	279 574 000	280 188 000
BRUTTO DRIFTSRESULTAT (D = B-C)		4 542 000	4 479 000	3 308 000	2 862 000	3 713 000	3 180 000
Renteinntekter, utbytte og eieruttak		-3 194 000	-2 367 000	-2 694 000	-2 694 000	-2 694 000	-2 694 000
Mottatte avdrag på utlån		-20 000	0	0	0	0	0
SUM EKSTERNE FINANSINNEKTER (E)		-3 214 000	-2 367 000	-2 694 000	-2 694 000	-2 694 000	-2 694 000

ØKONOMISK OVERSIKT DRIFT		Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017	Budsjett 2018	Budsjett 2019	Budsjett 2020
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter		5 897 000	5 149 000	5 696 000	5 806 000	5 949 000	6 111 000
Avdrag på lån		7 386 000	7 356 000	7 890 000	8 250 000	7 252 000	7 458 000
Utlån		20 000	0	0	0	0	0
SUM EKSTERNE FINANSUTGIFTER (F)		13 302 000	12 505 000	13 586 000	14 056 000	13 201 000	13 569 000
RESULTAT EKSTERNE FINANSIERINGSTRANSAKSJONER		10 089 000	10 138 000	10 892 000	11 362 000	10 507 000	10 875 000
Motpost avskrivninger		-15 857 000	-14 587 000	-14 653 000	-14 677 000	-14 673 000	-14 508 000
NETTO DRIFTSRESULTAT (I)		-1 227 000	30 000	-453 000	-453 000	-453 000	-453 000
Bruk av tidligere års regnskapsmessig mindreforbruk		-50 000	0	0	0	0	0
Bruk av bundne fond		-2 105 000	-1 399 000	-1 581 000	-1 581 000	-1 581 000	-1 581 000
SUM BRUK AV AVSETNINGER (J)		-2 155 000	-1 399 000	-1 581 000	-1 581 000	-1 581 000	-1 581 000
Overført til investeringsregnskapet		0	200 000	1 088 000	1 088 000	1 088 000	1 088 000
Dekning av tidligere års merforbruk		218 000	149 000	0	0	0	0
Avsetninger til bundne fond		2 525 000	1 020 000	946 000	946 000	946 000	946 000
SUM AVSETNINGER (K)		2 742 000	1 369 000	2 034 000	2 034 000	2 034 000	2 034 000
REGNSKAPSMESSIG MER- MINDREFORBRUK (L = I+J-K)		-640 000	0	0	0	0	0

BUDSJETTSKJEMA 2A	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Bø i Vesterålen			
Investeringer i anleggsmidler	13 725 000	24 715 000	23 200 000
Utlån og forskutteringer	4 890 000	8 000 000	3 500 000
Kjøp av aksjer og andeler	824 000	871 000	1 088 000
Avdrag på lån	1 273 000	700 000	800 000
Avsetninger	1 914 000	2 600 000	485 000
Årets finansieringsbehov	22 627 000	36 886 000	29 073 000
Bruk av lånemidler	-14 042 000	- 21 133 000	-17 138 000
Inntekter fra salg av anleggsmidler	-574 000	- 871 000	0
Tilskudd til investeringer	-330 000	- 6 747 000	- 1 957 000
Mottatte avdrag på utlån og refusjoner	-1 976 000	- 700 000	-960 000
Kompensasjon for merverdiavgift	-2 599 000	- 4 435 000	-4 640 000
Andre inntekter	0	0	-1 590 000
Overført fra driftsbudsjettet	0	0	-1 088 000
Bruk av avsetninger	-2 781 000	- 3 000 000	-1 700 000
Sum finansiering	-22 302 000	- 36 886 000	- 29 073 000
Udekket/udisponert	325 000	0	0

HOVEDOVERSIKT INVESTERINGER	Regnskap 2015	Budsjett 2016	Budsjett 2017
Salg av driftsmidler og fast eiendom	- 574 000	- 871 000	0
Andre salgsinntekter	0	0	0
Overføringer med krav til motytelse	- 1 140 000	0	0
Kompensasjon for merverdiavgift	-1 976 000	- 4 435 000	-4 640 000
Statlige overføringer	-230 000	-6 747 000	- 1 957 000
Andre overføringer	-100 000	0	-1 590 000
Renteinntekter, utbytte og eieruttak	0	0	0
SUM INNTEKTER (L)	-4 020 000	- 12 053 000	-8 187 000
Lønnsutgifter	151 000	0	0
Sosiale utgifter	9 000	0	0
Kjøp av varer og tjenester som inngår i kommunal tjenesteproduksjon.	11 562 000	24 715 000	23 200 000
Kjøp av varer og tjenester som erstatter kommunal tjenesteproduksjon	25 000	0	0
Overføringer	1 976 000	0	0
Renteutgifter, provisjoner og andre finansutgifter	4 000	0	0
SUM UTGIFTER (M)	13 725 000	24 715 000	23 200 000
Avdragsutgifter	1 273 000	700 000	800 000
Utlån	4 890 000	8 000 000	3 500 000
Kjøp av aksjer og andeler	824 000	871 000	1 088 000
Dekning av tidligere års udekket	0	2 600 000	325 000
Avsetninger til bundne fond	1 914 000	0	160 000
SUM FINANSIERINGSTRANSAKSJONER (N)	8 901 000	12 171 000	5 873 000
FINANSIERINGSBEHOV (O = M+N-L)	18 607 000	24 833 000	20 886 000
Bruk av lån	-14 042 000	-21 133 000	-17 138 000
Salg av aksjer og andeler	0	0	0
Mottatte avdrag på utlån	-1 459 000	-700 000	-960 000
Bruk av bundne driftsfond	-2 781 000	- 3 000 000	-1 700 000
Bruk av ubundne investeringsfond	0	0	0
Overført fra driften	0	0	-1 088 000
SUM FINANSIERING (R)	-18 282 000	-24 833 000	-20 886 000
UDEKKET/UDISPONERT (S = O-R)	325 000	0	0

Regulativet 2017

Saksnummer	Løpenummer	Arkivkode	Sted	Dato
16/1026	9570/16	- 151	Straumsgjæen	15.11.2016

INNHOLDSFORTEGNELSE

1. Utleie av skolebygg	2
2. Foreldrebetaling barnehager	2
3. Foreldrebetaling SFO	2
4. Kulturskolen	3
5. Bø folkebibliotek	3
6. Gebyrer ved behandling av jord- og konsesjonslovsaker)	3
7. Gebyr kopiering	4
8. Vederlag / egenandeler omsorgs- og sosialtjenester	5
9. Husleiesatser kommunale boliger / trygdeboliger.....	6
10. Kart- / oppmålingsforretning	6
11. Avgift feiling / brannsyn	13
12. Vann-/avløpsavgift - tilknytningsavgift vann	13
13. Andre tekniske tjenester	14
14. Skjenke- og salgsbevillinger, samt serveringbevillinger	14
15. Festeavgift kirkegårdene	15
16. Satser ved kommunalt egen innfordringsvirksomhet	15
18. Havneavgifter/havnevederlag.....	17

1. UTLEIE AV SKOLEBYGG (ikke avgiftspliktig)

Frivillige organisasjoner	Gratis, eksklusiv renhold
Voksenopplæring / Kulturskolen	Gratis
Private og næringsliv:	Kr. 140,- pr. time eksklusiv renhold
Leie av teknisk materiell (data og annet utstyr)	Kr. 15,- pr. maskin pr. time

2. FORELDREBETALING BARNEHAGER (ikke avgiftspliktig)

Hel plass	1. barn	kr. 2.730,-	pr. mnd. i 11 mndr.
	2. barn	kr. 1.911,-	pr. mnd. i 11 mndr.
	3. barn	kr. 1.365,-	pr. mnd. i 11 mndr.
50% eller 60% plass	1. barn	50 % av hel plass pr. mnd. i 11 mndr.	
	2. barn	30 % av hel plass pr. mnd. i 11 mndr.	
	3. barn	50 % av hel plass pr. mnd. i 11 mndr.	
Barn med andre deltids plasser betaler forholdsmessig andel av hel plass			

1. barn er eldste barn – osv.

Søskenmoderasjon innvilges når søsken går i en eller flere kommunale barnehager.	
Kost hel plass pr. mnd. i 11 mnd.	kr. 300,-
Kost halv plass pr. mnd. i 11 mnd.	kr. 150,-
Barn med halv plass gis anledning til å kjøpe ekstra dager ved ledig kapasitet.	kr. 152,- pr. dag
Søskenmoderasjon: 2. barn 30 %	kr. 106,-
3. barn 50 %	kr. 77,-

3. FORELDREBETALING SFO (ikke avgiftspliktig)

Oppholdstid 17-25 t pr uke	pris pr. mnd. i 11 mndr.	Kr. 2.430,-
Oppholdstid 0-16 t pr. uke	pris pr. mnd. i 11 mndr.	Kr. 1.500,-
Kost	uansett oppholdstid pr. mnd. i 11 mndr.	Kr. 95,-
Avtalt oppholdstid ut over 25 t pr. uke	pris pr. time Forutsetter at det ikke må	} Kr. 33,- Kr 84,-
Avtalt oppholdstid ut over 16 t pr. uke	pris pr. time tas inn ekstra personell	

Felles for barnehage og SFO:

Barn som hentes etter ordinær åpningstid pr påbegynte halve time	Kr. 190,-
Oppholdstiden må avtales på forhånd. Dersom oppholdstiden innenfor ordinær åpningstid, i gjennomsnitt pr. mnd, overstiger det avtalte, pris pr. påbegynt time	Kr. 84,-
Barn uten fast plass som gis anledning til tilfeldig opphold ved særskilte anledninger, pr. påbegynt time	Kr. 84,-
Maksimum pr.	Kr. 370,-

Voksenopplæring	
Pris pr. skoleår for inntil 760 årstimer undervisning for arbeidsinnvandrere som ikke har rett til gratis opplæring	Kr 29 603,-
Avtale om færre årstimer betales forholdsmessig pr. t.	Kr. 41,-

Vitnemål	
Utstedelse av kopi av vitnemål pluss porto (rek.)	Kr. 100,-

Framleie av boliger	
Prisen Bø kommune betaler utleier pluss 10%	

4. KULTURSKOLEN (ikke avgiftspliktig)

Elevbetaling:	
Semesteravgift (halvår)	Kr. 879,-
Semesteravgift (halvår) med søskenmoderasjon	Kr. 610,-
Gruppeopplæring (dans, teater, band, kor, musikkteknologi)(halvår)	Kr. 577,-
Instruktørtjenester:	
Salg av instruktørtjenester til barnekor, korps, teaterlag etc. (barn)	Kr. 320,-
Salg av instruktørtjenester til barnekor, korps, teaterlag etc. (voksne)	Kr. 403,-
Instrumentleie:	
Pr. semester (halvår)	Kr. 187,-
Pr. semester (halvår) med søskenmoderasjon	Kr. 147,-

5. BØ FOLKEBIBLIOTEK er i utgangspunktet gratis

Tapt lånekort erstattes av låner	Kr. 25,-
Purregebyr for bøker som ikke leveres til rett tid:	
1. varsel	Kr. 20,-
2. varsel	Kr. 30,-
3. varsel	Kr. 40,-

Satsene er beregnet pr. varsel ikke pr. medium.

Erstatning for tapte, ødelagt eller ikke tilbakeleverte media:

Bok eller medium kan erstattes av låner med et eksemplar av samme type eller kvalitet
Bok eller medium erstattes av låneren etter bibliotekets satser
Erstatningen skal stå i rimelig forhold til hva det vil koste biblioteket å erstatte materialet

6. GEBYRER VED BEHANDLING AV JORD- OG KONSESJONSLOVSAKER (ikke mva)

Fastsettes av landbruksdepartementet ved forskrift.

Behandlingsgebyr for konsesjonssaker kr 5.000,-

Behandlingsgebyr for jordlovsaker kr 2.000,-.

For søknad om fritak av bo- og driveplikt er det ikke behandlingsgebyr.

FELLINGSAVGIFTER FOR HJORTEVILT

Voksne dyr kr. 510,- / Kalv kr. 300,-

ANDRE TJENESTER landbruk – kr 417,- pr time.

7. GEBYR KOPIERING

Prisene er inkl. mva.

Pr. kopi:	Sort/hvitt	Fargekopier	
A4 - format	Kr. 3,00	Kr. 7,00	
A3 - format	Kr. 6,00	Kr. 14,00	
A4 – laminering	Kr. 12,00		
A3 – laminering	Kr. 18,00		
For tykt papir	Kr. 0,20		
Gebyr kopiering til frivillige organisasjoner			
A4 og A5 - format	Kr. 0,63	Kr. 2,63	
A3 - format	Kr. 1,25	Kr. 5,25	
For tykt papir	Kr. 0,25		
KARTPLOTING STØRRE FORMATER		Sort/hvitt	Farge
	A0-format	Kr. 104,00	Kr. 138,00
	A1-format	Kr. 70,00	Kr. 104,00
	A2-format	Kr. 40.80	Kr. 64.00

Kulturdept. har i brev av 04.04.11 fastsatt priser, med hjemmel i Forskrift av 11. des. 1998 nr. 1193 om offentlige arjvnm §5-6 tredje ledd, for avskrift og kopi av arkivmateriale i offentlig arkivdepot:

For avskrift: kr 150,- pr side

For stadfestet kopi: kr 10,- pr side

For ikke-stadfestet kopi: kr 4,- pr side

For fotografi kan det kreves betaling i samsvar med produksjonskostnadene.

For dokumenter som er tilgjengelig i elektronisk versjon, kan det ikke kreves betaling for elektronisk utsendelse.

Elektroniske tjenester

Leveranse av digitale geodata:

- * Prisen for FKB levert på vektorformat beregnes vha. Geovekst priskalkulator.
 - o Minstepris pr. bestilling er p.t. kr 998,- inkl. påslag + mva.
 - o Kommunens påslag på beregningen vha. Geovekst priskalkulator er 33%
- * V/A-Informasjon på vektorformat: 1,8 kr/daa
- * Plan på vektorformat: 50% av prisen beregnet av Geovekst priskalkulator
- * Plan på rasterformat: 20% av leveranse på vektorformat
- * Annen informasjon belastes med 1 kr/daa pr. datasett.

Standardformat for digital leveranse er jpg for raster og SOSI for vektor. Andre format kan leveres etter avtale. Dette koster kr 400,- pr. leveranse.

www.statkart.no

VA-informasjon: Prisen gangen med 1,3

Annet

Ved leveranser ut over standardprodukt betales en timegodtgjørelse for tilrettelegging á **1,2‰ av saksbehandlers årslønn + mva pr- time.**

Medeiere i kartgrunnlaget er unntatt kartavgift.

For kartserie der Bø kommune kun har disposisjonsrett (N 50 og N 250-serie) formidles kopier via Teknisk avdeling.

Kopiering til publikum i As og A4-format av kart som benyttes i kommunal saksbehandling er gratis inntil 3 kopier.

For matrikkel-opplysninger beregnes timegodtgjørelse á **1,2 ‰ av saksbehandlers årslønn + mva pr. time for tjenester med varighet utover ½ time.**

Data sendt pr. e-post, diskett, CD-rom eller annet medium kan ikke videreformidles eller benyttes til annet formål inn oppgitt ved kjøpet, uten etter avtale med Bø kommune, teknisk avdeling.

8. VEDERLAG / EGENANDELER OMSORGS- OG SOSIALTJENESTER

Vederlag for praktisk bistand og opplæring i hjemmet, fastsettes i samsvar med forskriftene til loven til:

Netto inntekt	Vederlag pr. mnd.
Inntil 2G	Kr. 190,- *
2G til 3G	Kr. 729,-
3G til 4G	Kr. 1.185,-
4G til 5G	Kr. 1.656,-
Over 5G	Kr. 2.046,-

* Etterreguleres når sats foreligger fra dept

G = Folketrygdens grunnbeløp pr.01.05.16 kr. 92.576 pr. år.

Forskriftens maksimalbeløp for netto inntekt under 2 G er for tiden 175,- pr. mnd.

Vederlaget skal ikke overstige selvkost for tjenesten. For 2016 fastsettes selvkost til Kr. 302,-

Satsene omfatter også praktisk bistand og opplæring i hjemmet for beboere i boenhetene for personer med psykisk utviklingshemming.

For eventuelle ambulerende vaktmestertjenester som ikke omfattes av forskriftene for praktisk bistand mv. fastsettes vederlaget til kr. 205,- pr. time avrundet til nærmeste halvtime.

Prisen på varm middagsmat levert fra kjøkkenet på Bøheimen fastsettes til kr. 66,- pr. porsjon. Pris for dessert er kr. 10,- pr. porsjon. Gebyr for utkjøring av mat fastsettes til kr. 5,- pr. utkjøring.

Pris for leie av GSM alarm: Kr. 133,- pr. måned, hvis privat alarm kr. 657- pr. måned.

Pris for leie av analog alarm: Kr. 92,- pr. måned , hvis privat alarm kr. 46.- pr. måned.

Pris for montering av alarm: Kr. 205.-

9. HUSLEIESATSER KOMMUNALE BOLIGER / TRYGDEBOLIGER

(ikke mva)

Depositum utleie kommunal boliger:

Trygdeboliger: 2 x månedsleie, pluss depositum nøkler kr. 100,-.

Øvrige boliger: 2 x månedsleie, pluss depositum nøkler kr. 100,-.

Leiegård "Bakkemo"	Øyjord	Nr. 1 – 4	kr. 4.203,-
Vertikaldelt leil.	Asterset	Nr. 3 – 4	kr. 5.110,-
Vertikaldelt leil.	Bellevue	Nr. 1 – 6	kr. 4.324,-
Leiegård "Solheim"	Skagen	1. etasje sør og nord	kr. 5.359,-
		2. etasje sør og nord	kr. 3.152,-
		Kvist	kr. 3.678,-
4-manns-bolig	Vinje	Nr. 1 – 4	kr. 6.537,-
4-manns-bolig	Straume	Nr. 1 – 4	kr. 6.537,-
2-manns-bolig	Straume	Nr. 1 – 2	kr. 6.537,-
Trygdebolig	Steine	Nr. 1 – 5	kr. 6.514,-
Vertikaldelt	Forøy - Minibolig	Nr. 1 – 2	kr. 3.152,-
Vertikaldelt	Forøy – 2-roms	Nr. 3 – 6	kr. 6.851,-
Enebolig	Forøy – 3-roms	Hele huset nr. 7	kr. 5.242,-
Vertikaldelt	Eidet – 2-roms	Nr. 1 – 4	kr. 5.221,-
Bofellesskap	Bøheimen	Nr. 1 – 6	kr. 6.682,-
Sjørisen omsorgsbolig		Leilighet på 52 m ²	kr. 6.385,-
		Leilighet på 67 m ²	kr. 7.025,-
		Leilighet på 75 m ²	kr. 8.305,-
Telefon via sentralbord			kr. 183,-

10. KART- / OPPMÅLINGSFORRETNING (ikke avgiftspliktig)

10.1. Generelle bestemmelser

10.1.1 Betalingsplikt

Alle som får utført tjenester etter dette regulativ, skal betale gebyr etter satser og retningslinjer som fremgår av regulativet. Gebyrkravet rettes mot tiltakshaver, rekvirent eller bestiller.

Saksgebyr etter pbl. skal betales selv om søknad skulle bli avslått.

Ved avslag skal gebyr for igangsettingstillatelse (§93 – saker, trinn 2) betales tilbake.

Dersom avslag medfører en *revidert søknad* innen 3 måneder som blir godkjent, skal 75% av først innbetalte gebyr gå til fratrekk i nytt gebyr.

Dersom en kunde av forskjellige årsaker har betalt *for mye gebyr*, skal kommunen tilbakebetale for mye betalt gebyr så snart forholdene er avklart.

10.1.2 Beregning av gebyr

Gebyrene skal beregnes etter det regulativet som gjelder den dato kommunen mottar fullstendig melding, søknad eller rekvisisjon.

10.1.3 Betalingstidspunkt

Gebyr for de ulike sakstyper forfaller til betaling slik:

- a) Planforslag og konsekvensutredninger:
Gebyr for reguleringsplaner, bebyggelsesplaner og konsekvensutredninger må være betalt før saken legges ut til offentlig ettersyn, og for mindre vesentlige reguleringsendringer før forhåndsuttalelse.
- b) Bygge- og delingssaker, seksjoneringssaker, avfallsplaner, skilt og reklame.
- a) Heiser / løfteinnretninger:
Gebyrer faktureres når vedtak fattes. Brukstillatelse / ferdigattest vil ikke bli gitt før gebyrer er betalt.
- d) Oppmålingsarbeider:
Gebyret kan kreves før forretningen berammes, eller annet arbeid igangsettes. Betaling skal skje til økonomiavdelingen etter regningsoppgave fra oppmålingsmyndigheten. Satsene beregnes etter det regulativ som gjelder på rekvisisjonstidspunktet. Dette gjelder også tinglysingsgebyr.
Gebyrene inkluderer hjelpemannskap, bilgodtgjørelse, administrasjonsutgifter og arbeid med merking av grenser. Grensemerker beregnes for den enkelte sak og påplusses gebyret. Tinglysingsutgifter kommer i tillegg.

10.1.4 Timepris beregnet på grunnlag av anvendt tid

Arbeider som ikke er priset i regulativet beregnes på grunnlag av medgått timeverk etter følgende timesatser:

Saksbehandler / ingeniør	Kr. 591,-
Assistent	Kr. 339,-
Feltarbeid	Kr. 1.099,-

10.1.5 Urimelige gebyrer

Dersom gebyret etter dette regulativet anses for urimelig i forhold til det arbeid og kostnader etaten har hatt med sakene, kan administrasjonen fastsette et *passende* gebyr.

10.1.6 Klageadgang

Gebyrfastsettelsen i den enkelte sak kan **ikke** påklages, da dette er en oppfølging av regulativ (ikke enkeltsak).

10.1.7 Merverdiavgift

Det beregnes ikke merverdiavgift ved innkreving av gebyr, jfr. skattedirektørens rundskriv av 6. mars 1970 til skatteinspektøren.

10.1.8 Indeksregulering

Satsene i regulativet er pr. 1. juli 2012. Satsene reguleres den 01.01. hvert år etter konsumprisindeksen. Grunnlaget er konsumprisindeksen pr. 15. oktober året før. Ved årlig justering avrundes gebyrsatsene til nærmeste 10,- kr. Nye satser som er indeksregulert kunngjøres i pressen.

10.2. Gebyrer for arbeider etter plan- og bygningsloven (§109)

10.2.1 Plansaker - privat forslag til reguleringsplan, bebyggelsesplan og endring av gjeldende regulerings- eller bebyggelsesplan (Pbl §§ 27-1 og 28-2 fjr. § 30)

Gebyr	Enkel sak	Middels tung sak	Komplisert sak
Basisgebyr	kr. 18.370,-	kr. 30.660,-	kr. 45.970,-
Tillegg for rammeavklaring	kr. 4.570,-	kr. 6.720,-	kr. 12.290,-
Tillegg for bearbeiding	kr. 4.570,-	kr. 9.170,-	kr. 15.340,-

Planutkast skal utarbeides i samsvar med VEILEDER, rundskriv T-1381.

Dersom kommunen som ledd i saksbehandlingen frem til en "offentlig" plansak, må bruke tid på avklaring av rammer som er uavklart i forhold til lov, forskrift eller overordnet plan, skal det betales tilleggsgebyr som vist i tabell. Tilleggsgebyret er definert slik:

Enkel: Få rammeavklaringer i forhold til gjeldende planer (inntil ett dagsverk).

Middels: I samsvar med overordnet plan, men manglende detaljavklaringer.
Fra 1 – 4 dagsverk.

Komplisert: Forslag i strid med overordnet regelverk, plan eller offentlig vedtak.

Dersom kommunen som ledd i saksbehandlingen frem til en "offentlig" plansak, må bruke tid på bearbeiding av planen, skal det betales tilleggsgebyr som vist i tabell. Bearbeidingsgraden defineres slik:

Enkel: Noen mindre justeringer må utføres.

Middels: Kommunal bearbeiding av planforslaget som krever fra 1 – 4 dagsverk.

Komplisert: Stor grad av kommunal bearbeiding av planforslaget.

10.2.2 Mindre vesentlige reguleringsendringer. (Pbl. § 28-1 pkt. 2)

Kan gjøres av det faste utvalg for plansaker, saksbehandling, tilsvarende § 27-1	kr. 8.020,-
--	-------------

10.2.3 Tiltakssaker (bygg- og anleggssaker)

Kommunen fastsetter i alle saker hvilke punkt i regulativet gebyret skal beregnes. Gebyret er beregnet ut fra preaksepterte løsninger. Der dette ikke er tilfelle, kan gebyret beregnes etter medgått tid og utgifter til fagkyndig bistand. Gebyret skal ikke være mindre enn vedtatt fast gebyr.

10.2.4 Søknadspliktige tiltak

Oppføring av bygning pbl. § 20-1)

	Bruksareal	Gebyr
Enebolig uten sekundærleilighet, fritidshus over 80 m ²	Inntil 150 m ² Over 150 m ²	kr. 3.429,- kr. 4.238,-
Tillegg for sekundærleilighet		kr. 1.027,-
Rekkehus / blokkbebyggelse, hvor boligbyggingen har flere boenheter, skal det betale tillegg pr. enhet:		
Enhet nr. 2 til og med nr. 5: 50% av satsene for enebolig inntil 150 m ²		
Fra og med enhet nr. 6: 20% av satsene for enebolig inntil 150 m ²		
Andre bygg, tilbygg, påbygg, underbygg og hoved	Inntil 100 m ²	kr. 2.573,-
- industri / lagerbygg, kontor / forretningsbygg, samferdsel /	100 - 200 m ²	kr. 4.289,-
kommunikasjon, hotell- og restaurant, kultur- og forskning,	200 - 500 m ²	kr. 6.858,-

helsebygg og beredskap, garasje over 50 m ² , fritidshus under 80 m ² m.v.	500 - 1000 m ² over 1000 m ²	kr 10.292,-
- i tillegg pr. påbegynt 100 m ²		kr. 515,-
Konstruksj. og anlegg som ikke defineres som bygning, f.esk. molo, flytebrygge		kr. 3.429,-

10.2.5 Riving av bygninger, konstruksjoner og anlegg – Pbl. § 20-1 e)

Minste av gift for rivning av tiltak	kr. 1.958,-
Rivning av bygninger og konstruksjoner med BRA fra 100 m ² – 600 m ²	kr. 3.905,-
Rivning av bygninger og konstruksjoner ≥ 600 m ²	kr. 6.478,-

10.2.6 Bruksendring – Pbl. §20-1 d)

Bruksendring uten bygningsmessige endringer	kr. 1.702,-
---	-------------

For bruksendringer med bygningsmessige endringer, betales 50% av gebyret under pkt 10.2.4

10.2.7 Søknad uten ansvarsrett

Tiltak etter pbl. §§ 20-2	kr. 1.515,-
---------------------------	-------------

10.2.8 Ferdigattest – Pbl § 21-10

Ferdigattest / Midlertidig brukstillatelse	kr. 267,-
--	-----------

10.2.9 Endring og fornying av byggetillatelse – Pbl. § 20

Endring og fornying av byggetillatelse	kr. 1.378,-
--	-------------

10.2.10 Tiltak, pbl. §93 20-1,k

i) vesentlige terrenginngrep og j) anlegg av vei eller parkeringsplass	kr. 3.106,-
--	-------------

10.2.11 Tiltak pbl. § 20-1,m

Delingssøknad i regulert område - grenser fastsatt i plan	kr. 1.027,-
Delingssøknad i regulert område, men hvor grensene ikke er fastsatt	kr. 1.201,-
Delingssøknad i LNF områder, hvor saken må på høring (landbruk, kultur, vei). Gebyret innbefatter behandling av søknad om avkjørsel og utslipp, når disse er vedlagt saken. Tillegg ved flere innstanser §21-5	kr. 2.229,-
Delingssøknad - grensejustering, tilleggsareal og bebygde tomter	kr. 856,-
Søknad om avkjørselstillatelse, egen søknad	kr. 515,-
Søknad om utslippstillatelse	kr. 934,-

10.2.12 Rammetillatelse / igangsettingstillatelse - 2-trinns behandling

For rammetillatelse, saksbehandlerforskriftens § 13, betales aktuelt fastgebyr, jfr. pkt 2.4. For igangsettingstillatelse betales 25% av aktuelt fastgebyr.

10.2.13 Igangsetting uten tillatelse

Dersom et arbeid igangsettes før tillatelse er gitt, ilegges et tilleggsgebyr på 200% av fullt behandlingsgebyr. Skal dekke ekstraarbeid kommunen har med slik saker.

10.2.14 Beliggenhetskroll

Boliger og andre bygg, 50 - 200 m ² grunnflate (BYA) min. 3 punkter	kr. 2.383,-
Bygg over 200 m ² grunnflate	kr. 2.839,-
For ny utsetting - uendret beliggenhet - betales 50% av satsene	
For ny utsetting - justert beliggenhet - betales 75% av satsene	

10.2.15 Tilsyn etter Plan- og bygningslovens §33-1

Tilsyn er omfattet av kommunens lovpålagte forvaltningsoppgaver og gebyr for tilsyn fastsettes etter Plan- og bygningslovens § 33-1.

10.2.16 Dispensasjon (19-1)

For hvert forhold som krever dispensasjon fra bestemmelsene i * plan- og bygningsloven * teknisk forskrift * kommunale arealplaner Gebyret kommer i tillegg til det faste saksgebyret for tiltaket.	kr 3.626,-
---	------------

10.3 Gebyrer for arbeider etter matrikkelloven (Lovens §32, forskriftene §16) fastsettes som følger:

10.3.1 Oppretting av matrikkelenhet

<i>Oppretting av grunneiendom og fest grunn</i>	
areal fra 0 – 400 m ²	kr. 7.691,-
areal fra 401 – 2000 m ²	kr. 12.869,-
areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da.	kr. 1.109,-
<i>Matrikulering av eksisterende umatrikulert grunn</i>	
areal fra 0 – 400 m ²	kr. 6.458,-
areal fra 401 – 2000 m ²	kr. 12.869,-
areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da.	kr. 1.109,-
<i>Oppmåling av uteareal på eierseksjon</i>	
Gebyr for oppmåling av uteareal pr. eierseksjon	
areal fra 0 – 50 m ²	kr. 5.193,-
areal fra 51 – 250 m ²	kr. 7.691,-
areal fra 251 – 2000 m ²	kr. 10.370,-
areal fra 2001 m ² – økning pr. påbegynt da.	kr. 1.326,-
<i>Oppretting av anleggseiendom</i>	
Gebyr som for oppretting av grunneiendom	
volum fra 0 – 2000 m ³	kr. 19.340,-
volum fra 2001 m ³ – økning pr. påbegynt 1000m ³ .	kr. 1.890,-
<i>Registrering av jordsameie</i>	
Gebyr for registrering av eksisterende jordsameie faktureres etter medgått tid.	

10.3.2 Oppretting av matrikkelenhet uten fullført oppmålingsforretning

Viser til 6.1.1, 6.1.2, 6.1.4 og 6.1.5. I tillegg kan komme tilleggsgebyr for å utføre oppmålingsforretning. Avbrudd i oppmålingsforretning eller matrikulering. Gebyr for utført arbeid når saken blir trukket før den er fullført, må avvises, ikke lar seg matrikkelføre på grunn av endrede hjemmelsforhold eller av andre grunner ikke kan fullføres, settes til 1/3 av gebyrsatsene etter 6.1 og 6.2.

10.3.3 Grensejustering

Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

Ved gebyr for grensejustering kan arealet for involverte eiendommer justeres med inntil 5 % av eiendommens areal. (maksimalgrensen er satt til 500 m²). En eiendom kan imidlertid ikke avgi areal som i sum overstiger 20% av eiendommens areal før justeringen. For grensejustering til vei- eller jernbaneformål kan andre arealklasser gjelde.

areal fra 0 – 250 m ²	kr. 5.317,-
areal fra 251 – 500 m ²	kr. 8.807,-

Anleggseiendom

For anleggseiendom kan volumet justeres med inntil 5 % av anleggseiendommens volum, men den maksimale grensen settes til 1000 m³.

volum fra 0 – 250 m ³	kr. 9.056,-
volum fra 251 – 1000 m ³	kr. 10.252,-

10.3.4 Arealoverføring

Grunneiendom, festegrunn og jordsameie

Ved arealoverføring skal oppmålingsforretning og tinglysing gjennomføres. Arealoverføring utløser dokumentavgift. Dette gjelder ikke arealoverføring til vei- og jernbaneformål.

areal fra 0 – 250 m ²	kr. 6.540,-
areal fra 251 – 500 m ²	kr. 10.370,-
arealoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ² medfører en økning av gebyret på	kr. 2.500,-

Anleggseiendom

For anleggseiendom kan volum som skal overføres fra en matrikkelenhet til en annen, - ikke være registrert på en tredje matrikkelenhet. Volum kan kun overføres til en matrikkelenhet dersom vilkårene for sammenføring er til stede. Matrikkelenheten skal utgjøre et sammenhengende volum.

volum fra 0 – 250 m ³	kr. 11.446,-
volum fra 251 – 500 m ³	kr. 13.892,-
volumoverføring pr. nytt påbegynt 500 m ³ medfører en økning av gebyret på	kr. 1.371,-

10.3.5 Klarlegging av eksisterende grense der grensen tidligere er koordinatbestemt ved oppmålingsforretning

For inntil 2 punkter	kr. 3.409,-
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr. 522,-

10.3.6 Klarlegging av eksisterende grense der grensen ikke tidligere er koordinatbestemt / eller klarlegging av rettigheter

For inntil 2 punkter	kr. 5.191,-
For overskytende grensepunkter, pr. punkt	kr. 1.890,-
Gebyr for klarlegging av rettigheter faktureres etter medgått tid.	

10.3.7 Privat grenseavtale

J.fr. ML § 19 Matrikkelforskrift § 44
Gebyr for registrering av private grenseavtaler faktureres etter medgått tid og materiell

10.3.8 Urimelig gebyr

Dersom gebyret åpenbart er urimelig i forhold til de prinsipper som er lagt til grunn, og det arbeidet og de kostnadene kommunen har hatt, kan administrasjonssjefen eller den hun/han har gitt fullmakt, av eget tiltak fastsette et passende gebyr.

Fullmaktshaver kan under samme forutsetninger og med bakgrunn i grunnlagt søknad fra den som har fått krav om betaling av gebyr, fastsette et redusert gebyr.

10.3.9 Betalingstidspunkt

Gebyrene skal kreves inn forskuddsvis.

10.3.10 Forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken

Gjør rekvirenten under sakens gang forandringer i grunnlaget for matrikkelføring av saken, opprettholdes likevel gebyret.

10.3.11 Utstedelse av matrikkelbrev

Matrikkelbrev inntil 10 sider	kr. 206,-
Matrikkelbrev over 10 sider	kr. 410,-
Endring i maksimalsatsene reguleres av Statens kartverk i takt med den årlige kostnadsutviklingen.	

10.3.12 Kopi av målebrev / skylddeling

Gebyr beregnes pr. sett bekreftet kopi av målebrev eller skylddelingsforretning	kr. 213,-
---	-----------

10.4. Gebyr for arbeider etter lov om eierskifte (§7).

10.4.1 Begjæring om seksjonering eller reseksjonering av en eiendom

a) Sak som krever befaring	b) fem ganger rettsgebyr
c) Sak som ikke krever befaring	d) tre ganger rettsgebyr

10.4.2 Utarbeiding av målebrev for grunnareal som inngår i en seksjon

For utarbeidelse av målebrev over tilleggsdel i tomt betales gebyr pr. sak som kartforretning etter reglene i kap. C.3.1.

10.4.3 Ny behandling av avslått søknad

Der fornyet søknad om seksjonering eller reseksjonering av et bruksnummer fører til godkjenning eller nytt avslag, skal halvparten av tidligere betalt gebyr komme til fratrekk dersom søknaden kommer til kommunen innen **3 måneder** etter dato for første avslag.

11. AVGIFT FEIING / BRANNSYN (inkl.mva.)

Feieavgiften forfaller til betaling på 1. termin.

kr. 465,-	pr. pipe pr. år
kr. 465,-	pr. gang for fritidshus

12. VANN-/AVLØPSAVGIFT - TILKNYTNINGSAVGIFT VANN

(Avgiftspliktig - priser er inklusive mva.)

Gebyrene er hjemlet i *Forskrift om vann- og avløpsgebyrer, Bø kommune, Nordland.*

Engangsgebyrer		
Tilknytning	Kr 2 500	
Frakobling	Kr 2 500	
Gjenåpning	Kr 2 500	
Abonnementsgebyr	Vann	Avløp
Bolig, fritidsbolig	Kr 2 088	Kr 1 833
Næring iht. dimensjon inntaksledning: < 0''	Kr 2 450	Kr 1 926
1-2''	Kr 3 785	
2-3''	Kr 7 572	
3-4''	Kr 11 357	
> 4''	Kr 15 142	
Forbruksgebyr		
Enhetspris per m ³	Kr 9,58	Kr 15,88
Stipulert forbruk fritidsbolig (90 m ³)	Kr 862,50	Kr 1 429
Stipulert forbruk bolig, næring, gårdsbruk med lavt vannforbruk (180 m ³)	Kr 1 725	Kr 2 858
Stipulert forbruk næring og gårdsbruk med høyt vannforbruk (360 m ³)	Kr 3 450	Kr 5 716
Vannmålerleie		
½''	Kr 424	
¾''	Kr 887	
1''	Kr 1 123	
1 ½''	Kr 1 357	
2''	Kr 1 823	
ND 65	Kr 2 930	
ND 80	Kr 2 930	
ND 100 (4'')	Kr 2 990	
ND 150 (6'')	Kr 3 842	

13. ANDRE TEKNISKE TJENESTER

Gebyr for behandling av gravemelding . Behandling og utsendelse av gravemeldingsskjema til de ulike instanser. Det beregnes ikke gebyr dersom tiltakshaver selv klarer med de ulike instansene.	kr 500,-
Eiendomsmeglerpakken . Prisen er for alle opplysninger på eiendom (reguleringsplan, kommunale avgifter, evt. pålegg, heftelser, målebrev, kart, byggetillatelse og ferdigattest).	kr 2000,-

14. SKJENKE- OG SALGSBEVILLINGER, SAMT SERVERINGBEVILLINGER

Iht. alkohollovens § 6-1. skal bevillingsgebyr på kommunal salgsbevilling for alkoholholdig drikk i gruppe 1 og kommunal og statlig bevilling for skjenking av alkoholholdig drikk fastsettes for ett kalenderår om gangen for hver enkelt bevilling på grunnlag av forventet omsatt mengde alkoholholdig drikk.

Salg av alkoholholdig drikk gruppe 1	kr 0.20 pr. liter
Minimumsgebyr salgssted	kr 1.540,-
Skjenking av alkoholholdig drikk	
gruppe 1	kr 0.44 pr. liter
gruppe 2	kr 1.18 pr. liter
gruppe 3	kr 3.87 pr. liter
Minimumsgebyr skjenkested	kr 4.800,-

Ved årets utløp skal bevillingshaver på eget initiativ sende inn oppgave over faktisk omsatt mengde alkohol samt forventet omsatt mengde alkohol for kommende år. Fristen for å innrapportere omsetningstall er 1. mars påfølgende år.

Gebyr for ambulerende bevilling	Kr 340,-
Gebyr for enkeltanledning (1/4 av minimumsgebyr skjenkested)	kr 1.200,-
Gebyr for avlegging av prøve i alkoholloven	kr 400,-
Gebyr for avlegging av prøve i serveringsloven (etsablererprøven)	kr 400,-

15. FESTEAVGIFT kirkegårdene

§ 2: KIRKEGÅRDENE I BØ - FESTEAVGIFT KONTO 3.6302.0430.042:

Festeavgiften vedtaes av Bø kommunestyre etter budsjettforslag fra menighetsrådet, jfr. GL § 21.

Nr.	Tekst	Avgift kr	Kommentar
2.1	Festetidens lengde er 20 år, (jfr. GL § 14 og Kirkegårdsvedtektene § 3).		
2.2	Fri grav i hht. GL's forskrifter § 16:	0	Ingen festeavgift
Dersom pårørende ønsker å beholde gravstedet utover frigravperioden betales festeavgift. Men hjemmel i GL § 14 fastsettes følgende avgift for feste- og fornying av feste av grav:			
2.3	For feste av grav ved dødsfall (GL' forskr § 17):	1450.00	pr. grav.
2.4	Fornyning av festet grav (GL § 14 og GL' forskr § 17):	1450.00	pr. grav.
For begravelser for innbyggere fra andre kommuner:			
2.5	Ved begravelser for innbyggere fra andre kommuner betales festeavgift fra begravelsesdag, jfr. GL § 6 2.ledd	1450.00	pr. grav.

16. SATSER VED KOMMUNALT EGEN INNFORDRINGSVIRKSOMHET

Betalingsvarsel purring	tilsvarende 1/10 av inkassosatsen
Inkassovarsel	tilsvarende 1/10 av inkassosatsen
Varsel etter tvangsfullbyrdingsloven 4-18/4-19	tilsvarende 3/10 av inkassosatsen
Betalingsoppfordring tilsvarende 3/10 av inkassosatsen	tilsvarende 3/10 av inkassosatsen
Begjæring om utlegg	tilsvarende 1,85 "R"
Begjæring om annen tvangsfullbyrdelse	tilsvarende 2,1 "R" (rettsgebyr)
Utferdigelse av forliksklage	tilsvarende 1 "R" (rettsgebyr)
Utleddsforretning	tilsvarende 3,4 "R" (rettsgebyr)
Inkassosatsen pr. 01.01.16 er	kr. 670,-
Rettsgebyret "R" er pr. 01.01.16	kr. 1.025,-

17. RENOVASJONSAVGIFTER

Prisene er inkl. mva.

HUSHOLDNINGSRENOVASJON (pr husstand pr år)	2017
Minimumsgebyr	kr. 3.126,00
140 "	" 3.272,00
190 "	" 3.480,00
240 "	" 3.689,00
370 "	" 4.188,00
770 "	" 11.401,00
1000 "	" 13.486,00
Deling beholder (fradrag i gebyret)	" - 106,00
Hjemmekompostering (fradrag i renovasjonsgebyret)	" - 213,00
Henting av avfallsdunk utover forskr. pr. påbegynt 10m	" 644,00
Fritidsrenovasjon – 5 sekker á 80 l – blå	" 450,00
Fritidsrenovasjon – 10 sekker á 80 l – blå	" 800,00
Fritidsrenovasjon – 15 sekker á 80 l – blå	" 1.050,00
Ekstrasekk – 80 l – gul pr. stk.	" 100,00
Feilsorteringsgebyr	" 286,00
Bytte beholder, administrasjonsgebyr. Eventuell transport og rengjøring kommer i tillegg	" 259,00
Avfall levert til gjenvinningsstasjoner / returpunkter: For husholdningene er bl.a. følgende dekket gjennom det årlige gebyret og kan leveres vederlagsfritt på gjenvinningsstasjonene eller returpunkter: *Spesialavfall: Malingsrester, oljeprodukter, batterier, lysstoffrør m.m *EE-avfall: Elektrisk og elektronisk utstyr, samt KFK-holdige kjølemøbler *Sortert avfall som: Papp, papir, plast, drikkekartonger sortert i egne sekker. Glass, metallemballasje og klær.	

*) Minimumssats ved 80 liters beholder og hjemmekompostering, eller deling av beholder tilsvarende 80 liter

SLAM (fra slamavskillere hos private husholdninger)	
Årssatser (tømming hvert 2. år)	
Pr. leilighet eller med separat slamavskiller inntil 4 m3	kr. 957,50
Pr. leilighet utover 1 på samme slamavskiller (inntil 4 m3)	" 420,00
Tillegg pr. m3 våtvolum i slamavskillere større enn 4 m3	" 265,00
Tømming for fritidsbolig (hvert 4. år) – inntil 4 m3	" 478,75
Fritidsbolig, pr leilighet utover 1	" 210,00
Årlig tømming	
Pr. leilighet eller lignende med separat slamavsk. inntil 4m3	" 2.275,00
For tømming av større slamavskille pr. m3	" 337,50
Akuttømming	
Ekstratømming innenfor rute	" 2.418,75
Ekstratømming utenfor rute	" 4.118,75
Tømming av slam og fettavskillere fra næringsliv gjøres etter gjeldende behandlingssatser med de tillegg på 20% for administrasjon og deponikostnader.	

18. HAVNEAVGIFTER/HAVNEVEDERLAG

Ikrafttredelse: 01.01.2014

Gjelder for: Bø kommune ved Bø kommune Hjemmel: LOV-2009-04-17-19-§25, FOR-2010-12-20-1762

§ 1 Formål

Anløpsavgiften skal dekke Bø kommunes kostnader ved utøvelse av offentlig myndighet med hjemmel i lov om havner- og farvann med forskrifter, samt kostnader ved å legge til rette for sikkerhet og fremkommelighet i Bø kommunes sjøområde, heretter benevnt Bø havnevesens avgiftsområde.

§ 2 Virkeområde

Forskriften gjelder for fartøy som anløper offentlig eller privat havneanlegg i Bø kommunes avgiftsområde. Med et anløp menes en inn- og utseiling. Ved flere anløp til havneanlegg i Bø kommunes avgiftsområde i løpet av samme døgn, ilegges avgift kun en gang.

Forskriften gjelder også for fartøy som ankrer eller landsetter passasjerer eller gods fra redan i avgiftsområdet.

Unntatt fra plikt til å betale anløpsavgift er:

- a) Fartøy med største lengde under 28 meter
- b) Bergings- og isbryterfartøyer i forbindelse med berging og isbryting
- c) Norske og utenlandske fartøy når de har status som orlogsfartøy
- d) Kystverkets fartøy i forbindelse med arbeid i Bø havnevesens avgiftsområde
- e) Fartøy som passerer avgiftsområdet uten å anløpe havn eller delta i utveksling av passasjerer, mannskap eller last med annet fartøy innenfor området.
- f) Fartøy som anløper havn på grunn av skade eller nødstilstand og fartøyet ikke laster, lossar, foretar mannskapsbytte eller tar om bord skipsfornødenheter og passasjerer
- g) Fartøy som anløper havn utelukkende for å sette i land syke, skipbrudne eller døde, under forutsetning av at oppholdet i havn ikke varer lengre enn nødvendig for disse formål.

§ 3 Beregningsgrunnlag

Anløpsavgiften beregnes på bakgrunn av fartøyets bruttotonnasje (BT) slik den er angitt i fartøyets målebrev som er i henhold til Den internasjonale konvensjonen om måling av fartøyer av 1969. Dersom fartøyets BT ikke fremgår av målebrevet, fastsettes denne av Bø kommune basert på beregning av BT for tilsvarende fartøy.

§ 4 Regulativ for anløpsavgift

Alle fartøy med unntak av de som er nevnt i §2 a-g betaler anløpsavgift etter satser nedenfor.

Havneadministrasjonen bestemmer hvilken avgiftskategori de ulike fartøy inngår i. Minsteavgift på kr 350,- gjelder for fartøy som er over 28 meter men under 300 BT. Alle beløp er oppgitt ekskl. mva.

Generell anløpsavgift:

GENERELL anløpsavgift		Anløpsavgift i NOK
De første...	Intervall BBT	Anløpsavgift
300	0-300	1,54
300	301-600	0,46
600	601-1200	0,40
800	1201-2000	0,33
1 000	2001-3000	0,40
2 000	3001-5000	0,52
5 000	5001-10000	0,52
10 000	10001-20000	0,52
10 000	20001-30000	0,66
20 000	30001-50000	0,77
over	50000	0,90

Typiske skip i denne kategori er fiske-, spesial- og bukserfartøy.

Anløpsavgift for lasteskip INNTIL 20 000 BT:

Avgift for LASTEFARTØY INNTIL 20 000 BT		Anløpsavgift i NOK
De første...	Intervall	Anløpsavgift
300	0-300	1,28
300	301-600	0,39
600	601-1200	0,39
800	1201-2000	0,32
1 000	2001-3000	0,32
2 000	3001-5000	0,26
5 000	5001-10000	1,28
10 000	10001-20000	1,28
10 000	20001-30000	-
20 000	30001-50000	-
over	50000	-

Anløpsavgift for lasteskip OVER 20 000 BT:

Avgift for LASTEFARTØY OVER 20 000 BT		
De første...	Intervall	Anløpsavgift
300	0-300	1,28
300	301-600	1,28
600	601-1200	1,28
800	1201-2000	1,28
1 000	2001-3000	1,28
2 000	3001-5000	1,28
5 000	5001-10000	1,28
10 000	10001-20000	1,28
10 000	20001-30000	1,28
20 000	30001-50000	0,96
over	50000	0,51

Typiske fartøy i denne kategori er bulkskip.

§ 5. Rabattordning

Med medhold i havne- og farvannsloven § 25 kan det innrømmes rabatt etter følgende prinsipp:

- Fartøy med faste anløp og for fartøy som i hovedsak benyttes innenfor havneområdet kan innrømmes kostnadsbegrunnet rabatt på inntil 50 %.
- Skip over 15000 BT som seiler inn for reparasjoner,, mannskapsskifte eller annen nødvendig vareleveranse til skipet kan etter søknad til Bø havnevesen få halvert anløpsavgift.

§ 6 Opplysningsplikt

Bø kommune kan kreve kopi av dokumentasjon for å kunne oppfylle offentlige statistikkkrav. Havnebrukere og private kaieiere plikter å gi havnevesen de opplysninger og dokumentasjon som er nødvendig for å kontrollere, beregne og innkreve anløpsavgift.

§ 7 Ansvarsforhold

Rederen og agenten svarer solidarisk for anløpsavgiften, jf. Lov om havner- og farvann, § 25 fjerde ledd.

Skyldig anløpsavgift er tvangsgrunnlag for utlegg.

Krav som Bø kommune har mot reder har panterett i skipet etter reglene om sjøpanterett i lov 24. juni 1994 nr. 39 om sjøfarten (sjøloven).

Ved forsinket betaling av anløpsavgift svares forsinkelsesrente etter Lov av 17. desember 1976 nr. 100 om renter ved forsinket betaling m.m.

§ 8 Tvangsmulkt

Med hjemmel i av FOR 2009-12-15-1545 om ankomst- og avgangsmeldinger og i medhold av Havne- og farvannslovens § 60 kan Bø kommune for å sikre at bestemmelsene i denne forskrift eller vedtak i medhold av forskriften blir gjennomført, treffe vedtak om tvangsmulkt som tilfaller havnevesenet etter følgende satser:

- a) Unnlatelse av å melde ankomst i samsvar med forskriften ilegges tvangsmulkt tilsvarende 5 - fem- ganger anløpsavgiften.
- b) Unnlatelse av å melde ankomst, og også forlate kommunens sjøområde uten å melde om avgang før avgang, ilegges tvangsmulkt, tilsvarende 10 - ti - ganger anløpsavgift på anløpstidspunktet.

§ 9 Ikrafttredelse

Endringene i forskrift trer i kraft 01.01.2017.

3 Forskriftshjemlede gebyrer / gebyr for kostnadsdekning

Saksbehandlingsgebyr

	NOK
Tiltak som krever politisk behandling (prinsipielle saker): Dette kan være søknad om fortøyningsinstallasjoner, kaier, brygger, broer, luftspenn, moloer, utfylling, utdyping, opplag på reden, ledninger, kabler og rør, lyskilder o.l	4.080,-
Tiltak som behandles administrativt (kurante saker): Dette kan være søknad om fortøyningsinstallasjoner, kaier, brygger, broer, luftspenn, moloer, utfylling, utdyping, opplag på reden, ledninger, kabler og rør, lyskilder o.l	2.040,-
Oppfølging av tiltak: For oppfølging av tiltak som utføres i strid med tillatelsen skal det betales gebyr etter medgått tid	Minste sats 685,-
Befaring: Hvis befaring er nødvendig kommer tillegg for medgått arbeidstid og reisekostnader	Minste sats 685,-
Søknad om opplag av fartøy ved privat eller offentlig kai, Utstedelse av dokumenter for bekreftelser, attester o.l	685,-
Utstedelse av dokumenter utenom alminnelig arbeidstid medfører tillegg for medgått arbeidstid etter satser for utleie av arbeidskraft	Etter regning

4 Forretningsmessige fastsatte priser

Kaivederlag:

Intervall	Generell		Lastefartøy til 20 000 BT	Lastefartøy over 20 000 BT	Kysttankere
0-300	1,50		1,50	1,50	1,50
301-600	1,93		1,28	1,28	2,57
601-1200	1,93		1,28	1,28	2,57
1201-2000	1,28		1,03	0,77	2,57
2001-3000	1,03		1,03	0,77	1,01
3001-5000	0,77		0,51	0,77	1,01
5001-10000	0,64		0,51	0,64	0,39
10001-20000	0,32		0,90	0,64	0,96
20001-30000	0,32		-	0,77	0,50
30001-50000	0,32		-	0,51	0,39
50000 ->	0,26		-	0,19	0,39

Bruk av flytebrygger og andre kaianlegg for mindre fartøy:	NOK
Langtidsleie flytebryggeplass i Bø, årlig leie kalenderår.	
- åpen båt, sommersesong	2.711,-
- fartøy med lengde 6- 10 meter	5.421,-
- fartøy med lengde 10 -12 meter	6.514,-
- fartøy med lengde 12 - 18 meter	8.132,-
- fartøy med lengde 18 - 21 meter	16.264,-
- fartøy med lengde 21 - 24 meter	21.685,-
- fartøy med lengde 24 - 28 meter	27.106,-
Leie flytebrygge- og kaiplass for:	
- Fiskefartøy inntil 15 meter per døgn	108,-
- Fritidsfartøy mellom 15-18 meter per døgn	150,-
- Fiskefartøy mellom 18-21 meter per døgn	350,-
- Fiskefartøy mellom 21-24 meter per døgn	450,-
- Fiskefartøy inntil 15 meter per 30 dager	2.032,-
- Fiskefartøy mellom 15-18 meter per 30 dager	3.000,-
- Fiskefartøy mellom 18-21 meter per 30 dager	5.000,-
- Fritidsfartøy mellom 21-28 meter pr 30 dager	7.500,-
Sjøfly som benytter pongtonger eller kaier	204,-
Minste pris for øvrige fartøy per døgn	474,-

Alle priser i NOK. Minstepris for fartøy under 300 BT er kr 461,- per døgn.

ISPS - vederlag

	Vederlag NOK
Vederlag for fartøy og innretninger, % av fartøyets kaivederlag	30 %
Vederlag for cruiseskip, per passasjer skipet er sertifisert for	11,-
Utstedelse av nytt og fornyelse ID-kort, gyldighet 2 år	300,-
Utstedelse av adgangskort for gjest, gyldighet 2 år	300,-
Utstedelse av kjøretøykort, gyldighet 1 år	150,-
Utstedelse av dokumenter	500,-
Utstedelse av dokumenter utenom alminnelig arbeidstid medfører tillegg for medgått arbeidstid etter satser for utleie av arbeidskraft	Etter regning

Varevederlag over kommunale kaier

Nr	Varebenevnelse	Kr pr tonn	Nr	Varebenevnelse	Kr pr tonn
1	Korn	20,00	16	Natur- og kunstgjødsel	20,00
2	Poteter, friske og frosne grønnsaker	20,00	17	Kjemiske kullprodukter, tjære	20,00
3	Levende dyr	30,00	18	Kjemiske produkter unntatt pos. 17	20,00
4	Trevirke	20,00	18.2	Asfalt	8,00
	4.1 Massevirke av tømmer	8,00	19	Cellulose og papiravfall	20,00
	4.2 Skurtømmer	13,00			
5	Utskiping animalsk og vegetabilsk råstoff f.eks agn, krabbe, oppdrettsfisk og avskjær på tank	20,00			
	5.1 Frosne fiskeprodukter utskiping	20,00			
	5.2 Fiskeprodukt ilandført direkte fra feltet	00,00			
6	Næringsmidler og fôr	20,00			
7	Oljeholdige vekster, fett	20,00			
8	Fast mineralsk brensel	20,00			
9	Råolje	20,00			
10	Petroleumsprodukter	20,00			
11	Jernmalm, jern- og stålavfall	20,00			
12	Ikke-jernholdige mineraler og avfall	20,00			
	12.1 Jord, sand	8,00			
13	Metaller	20,00			
14	Sement, kalk, bearbeidet bygningsmateriale	20,00			
	14.1 Sement i bulk	8,00			
15	Råmineraler, bearbeidede mineraler, pukk, grus	20,00			

SAKSFRAMLEGG

18.11.2016

Saksbehandler: Vanja Martinussen
Arkivsaksnr.: 16/695

Arkiv: 033

ORDET FRITT 2016

Forslag til vedtak:

Saksutredning:

Vedlegg: